

Täysistunto

Keskiviikko 6.9.2017 klo 14.03—16.53

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 16.53.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.03—15.57) ja puhemies Maria Lohela (15.57—16.53).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 65/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan jäseneksi edustaja Matti Torvisen ja varajäseneksi edustaja Vesa-Matti Saarakkalan.

3. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 59/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseniksi edustaja Simon Elon ja edustaja Ben Zyskowiczin sekä varajäseniksi edustaja Lea Mäkipään ja edustaja Jaana Pelkosen.

4. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 67/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Matti Torvisen ja varajäseneksi edustaja Kaj Turusen.

5. Tarkastusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 68/2017 vp

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tarkastusvaliokunnan jäseneksi edustaja Lea Mäkipään ja varajäseneksi edustaja Ari Jalosen.

6. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 69/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Matti Torvisen.

7. Puolustusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 70/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi puolustusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Reijo Hongiston.

8. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 60/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Tiina Elovaaran.

9. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 72/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan varajäseneksi edustaja Vesa-Matti Saarakkalan.

10. Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 73/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tulevaisuusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Simon Elon.

11. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 74/2017 vp

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseneksi edustaja Matti Torvisen ja varajäseneksi edustaja Anne Louhelaisen.

12. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 61/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan varajäseneksi edustaja Tiina Elovaaran.

13. Vesa-Matti Saarakkalan vapautuspyyntö suuren valiokunnan ja valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 69/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 kello 13.

14. Ozan Yanarin vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 61/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

15. Johanna Karimäen vapautuspyyntö suuren valiokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 68/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaalit toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 kello 13.

16. Touko Aallon vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 71/2017 vp

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 kello 13.

17. Outi Alanko-Kahiluodon vapautuspyyntö sivistysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 73/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 kello 13.

18. Emma Karin vapautuspyyntö suuren valiokunnan ja lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 70/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaalit toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
dokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

19. Harry Harkimon vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 67/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

20. Sofia Vikmanin vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 74/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

21. Juhana Vartiaisen vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 77/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

22. Saara-Sofia Sirénin vapautuspyyntö Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 75/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

23. Ulla Parviaisen vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 60/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

24. Hanna Kososen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 78/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaalit toimitetaan torstaina 7.9.2017 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.9.2017 klo 13.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2017 vp

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.10 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietoyhteiskuntakaarta. Esitys liittyy sääntelyn sujuvoittamista koskevaan hallituksen kärkihankkeeseen. Esityksessä ehdotetaan purettavaksi joitakin tietoyhteiskuntakaaren yksittäisiä normeja. Tämän lisäksi tietoyhteiskuntakaaren normien läpikäynti jatkuu liikenne- ja viestintäministeriössä. Myös EU:ssa on vireillä useita lainsäädäntöhankkeita, jotka tulevat vaikuttamaan tietoyhteiskuntakaareen.

Media-ala on jatkuvassa murroksessa, mikä johtuu digitalisaatiosta ja käyttäjille tarjottavista uusista ja usein globaaleista palveluista. Käyttäjien tottumukset ovat muutoksessa, ja kilpailu käyttäjistä ja mainosrahoista on kovaa. Esityksessä pyritään osaltaan parantamaan kotimaisen media-alan yritysten toimintaedellytyksiä. Sen lisäksi hallituksella on suunnitteilla lisää toimia, joilla pyritään helpottamaan kotimaisen median toimintaedellytyksiä.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi radiomainonnan määrällisiä rajoituksia koskeva säännös. Myös säännöstä televisiotoimijoiden velvollisuudesta varata yli puolet vuosittaisesta lähetysajastaan eurooppalaisille ohjelmille muutettaisiin joustavammaksi.

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun määrää korotettaisiin Yleisradion osalta ja alennettaisiin kaupallisten toimijoiden osalta. Ehdotettu muutos on perusteltu, sillä Viestintäviraston valvontatehtävät ovat Yleisradion osalta merkittävästi lisääntyneet vuoden 2013 alussa voimaan tulleiden yleisradiolain muutosten yhteydessä. Kaupallisten televisio- ja radiotoimijoiden osalta valvontatehtävät ovat puolestaan vähentyneet.

Televisio-ohjelmistojen saavutettavuutta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että näkö- ja kuulorajoitteisille tarkoitettu ääni- ja tekstityspalvelu olisi liitettävä Yleisradion julkisen palvelun ohjelmistojen ja kaupallisten yleisen edun ohjelmistojen lisäksi myös sellaisiin valtakunnallisiin ohjelmistotoimilupien nojalla lähetettäviin ohjelmistoihin, jotka palvelevat useita eri yleisöryhmiä. Ehdotetulla muutoksella halutaan turvata näkö- ja kuulovammaisten osalta sananvapauteen sisältyvä oikeus ottaa vastaan viestejä.

Radio- ja televisiotoiminnan ohjelmistotoimilupien myöntämis- ja peruuttamisedellytyksiä tarkennettaisiin niin, että ohjelmistotoimilupaa ei myönnettäisi, jos on perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan esimerkiksi arpajaislain rahapelien markkinointia koskevia säännöksiä. Lakiin lisättäisiin säännös toimilupaviranomaisen toimivallasta peruuttaa televisio- tai radiotoimintaan myönnetty ohjelmistotoimilupa toimiluvan haltijan rikkoessa toistuvasti ja vakavasti rahapelien markkinointia tai lapsille haitallisten ohjelmien lähetysaikaa koskevia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi myös viestintäpalvelujen ja matkapuhelinten kytkäkauppaa koskevat säännökset.

Tämän hallituksen esityksen jälkeenkin tietoyhteiskuntakaaren normien läpikäyminen jatkuu liikenne- ja viestintäministeriössä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

14.13 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiinnitän tässä puheenvuorossani huomiota vain yhteen tämän lakiesityksen kohtaan, ja se on ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulovammaisten saataville.

Jos halutaan edistää kansalaisten yhdenvertaisuutta, niin palvelujen esteettömyyteen on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Esteettömyyshän tarkoittaa kaikkien aistien esteettömyyttä, ei ainoastaan liikuntaesteettömyyttä, ja nykyisinhän puhutaankin mieluummin saavutettavuudesta. Jokaisella yhteiskunnan jäsenellä on oltava oikeus tarpeelliseen tietoon omalla kommunikointikielellään, ja saavutettavuus on sitä, että tuotteet ja palvelut on suunniteltu niin, että ne soveltuvat monialaisille käyttäjille. Onkin kiitoksen arvoinen asia, että kotimaisten ohjelmien ääni- ja tekstityspalvelut ovat mukana tässä liikennekaaressa.

Lakiesityksessä ehdotettu näkö- ja kuulovammaisille tarkoitettujen ääni- ja tekstityspalvelujen laajentaminen yleisen edun ohjelmistojen lisäksi useita yleisöryhmiä palvelevien valtakunnallisten ohjelmistojen nojalla lähetettäviin ohjelmiin on erittäin kannatettavaa, sillä eihän tämä palvele ainoastaan kuulo- ja näkövammaisia. Esimerkiksi tekstityspalveluhan auttaa monia muitakin ihmisryhmiä kuin kuulovammaisia. Siitä hyötyvät iäkkäät ihmiset, kehitysvammaiset, suomea vieraana kielenä puhuvat ja niin edelleen.

Me olemme siis menossa oikaan suuntaan, mutta paljon on kyllä vielä tekemättä yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on ikävää, että urheilun ja musiikkiohjelmat on jätetty tämän lakiesityksen ulkopuolelle. Myöskään viittomakielisten asemaa ei huomioida riittävästi. Viittomakieli on kuuroille äidinkieli, ja esimerkiksi suomi puhuttuna tai kirjoitettuna on heille vieras kieli. Lainsäädännössä me emme siis edelleenkaan huomioi riittävästi [Puhemies koputtaa] viittomakielisten yhdenvertaisuutta, ja näihin asioihin toivon valiokunnassa käytettävän aikaa ja niistä keskusteltavan.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies: esteetön yhteiskunta on kaikille hyvä yhteiskunta, ja toivon, että kaikessa lainsäädännössä [Puhemies koputtaa] tekisimme enemmän sen asian eteen töitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, kun 2 minuuttia on kulunut, pääsääntöisesti pyritään silloin siirtymään tänne puhujapöytäntöön, mikäli vielä asiaa on. Nyt opettelemme uutta ja sitten jatkossa pidämme tästä tarkemmin kiinni.

14.16 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tietoyhteiskuntakaari on hyvä asia, ja hyvä, että sääntelyä sujuvoitetaan. Tämän hallituksen kärkihankkeen pohjalta tässä esitetään muutettavaksi muun muassa radiomainonnan määrää, ja itse toivoisin, että myös tv-mainonnan puolella ehkä uudelleen harkittaisiin joitain vuosia sitten tehtyjä päätöksiä, mitkä tietyllä tavalla pätkivät näitä useisiin osiin, ovatko ne enää tänä päivänä niin perusteltuja. Toivoisin, että ministeri voisi tätä ehkä uudemman kerran pohtia. Aika paljon siitä tulee palautetta, ja kun itse tiedän olevani siihen osasyllinen, kun olen silloin valiokunnassa asiaa käsitellyt, kun tämä muutos tehtiin, niin nyt ainakin vähän saan omaatuntoa puhdistettua, kun asia ja huoli on nostettu esille, että enää ohjelmia ei välttämättä lainsäädännön määräämänä tarvitsisi tällä tavalla pilkkoa kuin tällä hetkellä tehdään. Se tietysti näkyy näissä suosituissa ohjelmissa, missä esimerkiksi edustaja Kaikkonen ja muut esiintyvät. Niissä on paljon mainoskatkoja, kun tavoitteena on tietysti myös saada rahoitusta sitä kautta.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Arvoisa puhemies! Myönteistä, niin kuin edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esille, on se, että me erityisesti näissä pääkanavissa tuomme näkö- ja kuulovammaisten asiaa eli laajasti esteettömyyttä entistä vahvemmin esille. Ääni- ja tekstityspalveluiden laajentaminen on tällä puolella perusteltua. Myös se on hyvä asia tässä uudistuksessa, että ohjelmistotoimilupien myöntämistä ja myös pois ottamista selkeytetään. Tässä esityksessä tuodaan esille esimerkiksi se, että lupaa ei myönnettäisi, jos on perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan arpajaislain rahapeliin markkinointia koskevia säännöksiä — eikä toisaalta, jos hakijan epäillään mahdollisesti syyllistyvän rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn kiihottamisen kansanryhmää vastaan. Nämä samat säädökset ovat myös tuolla toimiluvan peruuttamisen puolella, ja tämä selkeyttää varmasti tätä tilannetta paljon.

Mutta tässä keskustelussa on ehkä hyvä nostaa esille sitäkin, että meidän aika runsaat säätelyt tänne perinteisen television puolelle asettavat kyllä Suomessa toimivia media-alan yhtiöitä kilpailunäkökulmasta erilaiseen asetelmaan erityisesti internetin puolella tapahtuvassa toiminnassa. Toivoisin, että myös sitä pohdittaisiin. Pienen tv-yhtiön, joka esimerkiksi tarjoaa ohjelmaa tv:n mutta myös internetin puolella, pitää täyttää monet vaatimukset ennakkosensuureista ja -tarkistuksista ja muista, ja samaan aikaan kuitenkin tämä maailma tulee entistä enemmän sellaiseksi rajattomaksi, että näitä ohjelmia katsotaan monista muistakin maista, puhumattakaan YouTubesta taikka tämäntyyppisistä palveluista. Myös ulkomaiset tv-kanavat, joita tällä hetkellä hyvin monet suomalaisetkin katsovat, ovat erilaisessa kilpailuasemassa. Toivon, että myös tätä pohditaan, että emme tekisi sellaista lainsäädäntöä, että meidän kotimainen tuotanto ja kotimaiset tv-kanavat eivät pystyisi toimimaan myös näillä rajattomilla markkinoilla.

14.20 Lea Mäkipää si: Arvoisa puhemies! Tietoyhteiskuntakaari tuli voimaan vuoden 2015 alussa. Lakiin on koottu kaikki keskeiset säännökset, jotka koskevat sähköistä viestintää ja sen tietoturvaa, ja lakiin sisältyy myös viestintämarkkinalaki. Näin laajaa lakia joudutaan jatkuvasti päivittämään, koska sähköisessä viestinnässä tapahtuu koko ajan muutoksia.

Lain tavoitteena on edistää sähköisen viestinnän palvelujen tarjontaa ja käyttöä sekä varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa. Lain tavoitteena on lisäksi turvata radiotaajuuksien tehokas ja häiriötön käyttö sekä edistää kilpailua ja varmistaa, että viestintäverkot ja -palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Lain tavoitteena on myös turvata sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyydensuojan toteutuminen.

Korostan myös, että hyvää on se, että näkö- ja kuulorajoitteisille suunnatut yleisohjelmat koskevat myös MTV3- ja Nelonen-kanavia. 294 §:n mukaan televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun määrää muutetaan siten, että Yleisradio Oy:n valvontamaksua korotetaan 220 000 euroon vuodessa, perusteena Viestintäviraston valvontatehtävien lisääntyminen Yleisradion osalta. Vastaavasti kaupallisten televisio- ja radiotoimijoiden maksua alennetaan vähentyneiden valvontatehtävien vuoksi.

Arvoisa puhemies! Esityksestä pyydettiin lausunnot noin 150 lausunnonantajalta, muun muassa radio- ja televisiotoimijoilta, teleyrityksiltä ja keskeisiltä viranomaisilta. Näin ollen voidaan sanoa, että kenttää on kuultu, ja saatu palaute on otettu myös huomioon. Lausuntojahan annettiin 31 kappaletta. Yleisesti lausunnoissa kannatettiin esityksen tavoitetta sujuvoittaa sääntelyä hallituksen kärkihankkeen mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Tämä hallituksen esitys on kannatettava.

14.23 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on tuotu esiin tasapuolista tiedonsaantioikeutta, ja varmasti niin näkö- kuin kuulovammaistenkin suhteen tasapuolinen tiedonsaantioikeus on hyvä asia keskustella, mutta haluaisin nostaa tässä yhteydessä esiin myös maantieteellisen oikeuden saada tasapuolisesti tietoa, ja se ilmenee hyvin monilta osin, esimerkiksi televisiokanavien näkyvyyden osalta. Meillä on operaattoreita, jotka lähettävät, lähinnä siis Digitan mastojen kautta, eri televisiokanavien ohjelmia, mutta nämä kanavat eivät sitten joka puolella näykään niin sanottujen katvealueiden vuoksi, ja jokaiseen mastoon ei kaikkia kanavapaketteja ole saatu. Tilanne on sikäli kestävä, että kansalaiset haluaisivat katsoa laajemmin, saada tietoa laajemmin eri kanavien kautta tulevista ohjelmista mutta hyvin moni paketti, peruspaketti, tällä hetkellä sisältää vain peruskanavat Ylen, MTV:n ja Nelosen — ja tuossapa tuo sitten oikeastaan onkin. Sub-tv:stä tai FOXista voi vain unelmoida.

Kun tätä kysyy viranomaistahoilta, niin Digita, Viestintävirasto ja sitten kanavaoperaattorit pallottelevat asiaa toisilleen, kenelle vastuu tästä oikein kuuluu. Nämähän perustavat nämä laskentansa väkilukupohjaan, eivät maantieteelliseen pohjaan vaan siihen, paljonko on asukkaita, mutta hyvin huonosti tässä otetaan huomioon kesäasukkaitten määrä tai turistien määrä, mitä eri alueilla voi olla, ja tähän tietysti toivoisin huomiota kiinnitettävän. Kysyisinkin oikeastaan ministeriltä nyt tästä maantieteellisestä tasapuolisuudesta: mitä tälle asialle olisi tehtävissä, että kanavat näkyisivät tasapuolisemmin eri puolilla Suomea ja näistä katvealueista päästäisiin eroon?

14.25 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella vuonna 2014 käytiin laaja tietoyhteiskuntakaaren uudistusprosessi eduskunnassa. Silloin sähköisen viestinnän tietosuojaa ja viestintämarkkinoiden lainsäädäntöä muutettiin aika radikaalistikin, mutta tiedämme, että aika muuttuu ja lain pitää edustaa sitä aikaa, missä elämme. Siksi tämä normienpurkuesitys eduskuntaan hallituksen esityksenä poistaa turhaa sääntelyä ja edesauttaa sitä, että sähköinen viestintä, tietoyhteiskunta, elää tässä ajassa.

Erityisen kiitollinen olen siitä, että näkö- ja kuulorajoitteisille henkilöille tämä hallituksen esitys tuo laajennusta palveluihin, sillä ääni- ja tekstityspalvelut laajenevat niin, että myöskin valtakunnallisen ohjelmistotoimiluvan nojalla lähetettäviin ohjelmiin nämä tekstitys- ja äänipalvelut pitää liittää silloin, kun kyse on useista eri yleisöryhmistä, jotka vastaanottavat näitä ohjelmia. Edustaja Mäkisalo-Ropponen puhui erittäin hyvin täällä salissa esteettömyydestä, joka ei koske vain näkö- ja kuulorajoitteisia ihmisiä — eri väestöryhmät ja vammaisryhmät hyötyvät näistä palveluista. Se ei voi olla ainoastaan kaupallisten kanavien, MTV3:n ja Nelosen kanavien, asia vaan sen pitää olla kaikkien viestintäverkkojen asia, että nämä esteettömyysasiat ovat kunnossa. Kuitenkin vuonna 2016 MTV3 ja Nelosen äänipalveluiden osalta täyttivät jo sataprosenttisesti tämän asian ja Ylelläkin tämä asia oli hyvällä kontolla, mutta tekstitysten osalta [Puhemies koputtaa] on vielä kaikilla kanavilla parannettavaa.

14.27 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Pääosin kyse on hyvästä hallituksen esityksestä.

Ensiksikin tähän esitykseen liittyy useita sääntelyn keventämiseen tähtääviä muutoksia. Jatkossa radiomainonnan määrää ei rajoitettaisi säännöksiin ja myös televisio-ohjelmien

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

eurooppalaisuuden vaatimuksista joustettaisiin. Lisäksi televisio- ja radioalan kannalta järkevä muutos on myös se, että nykyisiä valvontamaksuja alennetaan. Kaikki tämä vahvistaa monipuolisen radio- ja televisiomainonnan säilymistä ja kehittymistä Suomessa.

Toisaalta kritiikkiä voi esittää siitä, että tässä televisio-ohjelmien eurooppalaisuuden vaatimusten höllentämisessä ei menty riittävän pitkälle. Olen sitä mieltä, että tässä asiassa harkintavalta olisi pitänyt antaa televisiotoimintaa harjoittavien tahojen käsiin.

Lisäksi isompaan pohdiskeluun voisi valiokunnassa olla syytä kahdessa asiassa. Ne ovat uudesta ääni- ja tekstityspalveluvelvoitteesta ohjelmistoyhtiöille koituvat kustannukset sekä Viestintäviraston oikeus evätä joissain tapauksissa radio- ja televisiolupa.

Ensimmäisen kohdalla kyse on sinällään tärkeästä uudistuksesta. On hyvä, että uudella velvoitteella ääni- ja tekstityspalveluista näkö- ja kuulorajoitteisen kansalaisen perusoikeudet paranevat. Ongelmallista tosin tässä on se, miten tästä koituvat kustannukset korvataan. Hallituksen esityksessä velvoitteiden täyttämistä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin julkisista varoista vain Yleisradio Oy:lle, ei yksityisille yrityksille. Kovinkaan reilulta tämä järjestely ei kuulosta. Yhteiskunta lisää siis yksityisten elinkeinonharjoittajien kustannuksia ja korvaa vain omat kulunsa.

Toinen isompi kysymys, arvoisa puhemies, on sitten tämä Viestintävirastolle annettu oikeus evätä lupa, jos hakijan epäillään rikkovan esimerkiksi arpajaislakia tai ikärajasäännöksiä. Muun muassa Medialiitto on pitänyt tätä mahdollisuutta viranomaisen ennakkollisena puuttumisena sananvapauteen. Heidän mielestään erityisesti markkinointia ja ikärajoja koskevat perusteet eivät ole yhteiskunnallisesti riittävän painavia oikeuttaakseen ohittamaan perustuslain mukaisen sananvapauden ennakkoesteiden kiellon. Siksi voisi olla paikallaan tarkastella sitä, pitäisikö tätä kohtaa laissa tarkentaa. Jonkinlaista sääntelyä tässä kyllä tarvitaan, mutta mennäänkö tässä näiden ikärajojen ja markkinoiden osalta jo hiukan liian pitkälle?

14.30 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Tietoyhteiskuntakaari on hyvin laaja, ja digitalisaatio muuttaa tietysti näitä olosuhteita hyvin voimakkaasti, jolloin täytyy näitä korjauksia tehdä, ja hyvä näin.

Yhdenvertaisuus on erittäin tärkeä asia, ja tämä esteettömyys, ääni- ja tekstityspalvelut, myös muissa kuin Ylen ohjelmissa todellakin auttaa lapsia, vanhuksia ja tietysti myös suomea vieraana kielenä puhuvia. Tuolla ulkomailla usein ihmetellään, miten suomalaiset osaavat esimerkiksi englantia hyvin. Sehän johtuu siitä, että meillä ei dubata tv-ohjelmia niin kuin monissa maissa tehdään: Saksassa tosiaankin Tom Cruise puhuu saksaa. Eli tämä on hyvä asia, että kielitaito myös kehittyy tämän myötä.

Toivottavaa on, että ohjelmia ei pilkota mainoksilla samaan tapaan kuin nyt, vaikka regulaatio vähenee ja radiomainosten lähetysajan enimmäismääristä luovutaan. Kyllähän tässäkin raja tulee vastaan, kyllä kuulijat sitten äänestävät omilla korvillaan, jos mainoksia on ärsyttävän paljon. Eli luotetaan tässä kuulijoihin ja heidän näkemyksiinsä.

Kaupallisten toimijoiden asemaa nyt sitten lopulta helpotetaan alentamalla Viestintäviraston valvontamaksua, ja Ylehan vastaavasti joutuu maksamaan enemmän tätä. Täytyy toivoa tietysti, että sitten myös näitten kaupallisten toimijoiden ohjelmat ovat yhtä monipuolisia, tai lähes sinnepäin, kuin Ylellä on, elikkä ettei se ole pelkkää viihdettä.

Päätelaitteiden liittyminen kytkykauppaan sallitaan, ja se varmasti edistää digitalisaatiota. Mutta sen verran täytyy vielä sanoa tästä muutoksesta, mikä on nyt voimakas, että kun tässä puhuttiin muun muassa siitä, että maaseudulla on vaikea joissain paikoin nähdä ni-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

menomaan terrestrial-kanavia elikkä kanavia, jotka tulevat maanpäällisten antennien kautta, niin pitäisikö auttaa jotenkin, että saataisiin satelliittibokseja enemmän. Nythän tilauspalvelut lisääntyvät: Netflix, C More, HBO ja niin edelleen. Maailma muuttuu, ja pitäisikö siirtyä enemmän sitten katsomaan peilin kautta, jolloin nämä esteet, mitkä tosiaan aiheutuvat, poistuvat?

14.32 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! Näkö- ja kuulovammaisten asema paranee, jos tämä lakiehdotus menee eteenpäin, ja tämä on todella hyvä ja kannatettava asia.

Mutta muitten tavoin myös minä toivon, että valiokunnassa kiinnitetään erityistä huomiota viittomakielisten oikeuksiin saatavuusnäkökulmasta. Edistystä on toki tapahtunut. Esimerkiksi Ylehen lähettää kyselytunteja suomenkielisellä viittomakielellä ja joitakin näitä isompia vaalitenttejä on lähetetty ja viitottu suomen kielellä. Mutta edelleenkin ruotsinkielisellä viittomakielellä ei lähetetä mitään Ylelläkään. Tähän on kiinnitettävä huomiota.

Jag hoppas alltså att de som har teckenspråk som modersmål ska beaktas i utskottsbehandlingen och jag hoppas också att man tar in formuleringar om bägge teckenspråkens ställning och om att förbättra de människors rättigheter som har det som modersmål.

14.33 Kimmo Kivelä si: Puhemies! Mediakenttä elää rajussa muutoksessa. Tietyissä ikäryhmissä perinteisen broadcastin käyttöaste on hyvin alhainen, ja tämä muutoskehitys vain kiihtyy. Ei todennäköisesti tule olemaan kovin kaukana, kovin monen vuoden päässä, kun tv-ohjelmia katsotaan enemmän netin kautta kuin perinteisellä tavalla. Ja voidaan historiallisesti verrata tätä murroksen laajuutta kirjapainotaidon keksimiseen, radion läpimurtoon tai tv:n tulon olohuoneisiin. Nämä kaikki edellä mainitsemani ovat olleet myös rajuja yhteiskunnallisten muutosten aikoja, mitä myös tämä internetpohjainen maailma on ja on oleva.

On hyvä, että reagoidaan sääntelyn purkamisella, ollaan nykyaikana nykyaajassa. Kaupallisella medialla on tänä päivänä monenlaisia ongelmia. Ongelmat tulevat, taloudelliset ongelmat, pitkälti ulkomailta, ja siksi ajoittain tuntuu hyvin valitettavalta ja kohtuuttomalta, että haukutaan ongelmista ikään kuin väärää puuta.

Kannan henkilökohtaisesti huolta aidosti paikallisista radioista. Aikoinaan, kun 80-luvun puolivälissä paikallisradioita, tätä järjestelmää, luotiin, oltiin täynnä ihanteita siitä, että sananvapaus laajenee ja paikallisuus, alueellisuus, tulee esille. Mutta nyt ollaan hyvin ikävässä tilanteessa: Ainoastaan muutamat viimeiset mohikaanit jaksavat. Sen sijaan paikallisradiot alkavat olla ulkomaisessa ketjuomistuksessa.

Tämä näkö- ja kuulovammaisten palvelujen lisääminen on upea asia.

14.35 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Mäkisalo-Ropposen painaamaan puheenvuoroon näkö- ja kuulorajoitteisten puolesta. Kuten lakiesityksessä todetaan, ääni- ja tekstitysvelvollisuuden laajentaminen on "tarpeen, jotta turvataan näkö- ja kuulovammaisten sananvapauteen sisältyvä oikeus ottaa vastaan viestejä".

On kuitenkin valitettavaa, että tarkoitusta on jättää osa ohjelmistoa pois tämän velvoitteen piiristä. Tämä rajoittaa ennen kaikkea viittomakielisten suomalaisten oikeutta sananvapauteen. Laissa pitäisi erikseen joka kohdassa mainita viittomakieli vaihtoehtona tai lisänä tekstitykselle, ja varsinkin suorissa lähetyksissä olisi velvoitettava tarjoamaan viittomakie-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

linen palvelu. Tämä sopisi erityisesti urheilusielostuksiin — kuten näinä suomalaisen koripallon suurina päivinä on syytä todeta.

Arvoisa puhemies! Edellinen eduskunta hyväksyi viime töikseen viittomakielilain, jonka on tarkoitus taata viittomakielisten oikeus saada palveluita omalla äidinkielellään. Tämä oli äärimmäisen tärkeä saavutus koko viittomakieliselle yhteisölle. Olikin surkukupaisaa, että tuota historiallista päätöstä ja eduskuntakeskustelua ei voitu viittoja juuri sille yleisölle, jota tämä päätös kosketti. Se osoittaa vielä asenneongelmaa, joka heijastuu toistaiseksi vielä tähän lakiesitykseenkin. Arvoisa ministeri, olisiko valiokunnan syytä lisätä viittomakielisen palvelun vaatimus tähän lakiin?

14.37 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Viime kaudellahan toden totta tuli tämä valtavan iso lainsäädäntöuudistus, tietoyhteiskuntakaari. Siinä mentiin paljon eteenpäin, siinä oli monia hyviä periaatteita. Uskoisin, että nyt kun tässä näitä muutoksia esitetään, valiokunta tulisi hyvin perehtymään näihin eri muutoksiin. Siellä on varmasti ihan hyvää sisällä, ja sitten kun niitä kysymysmerkkejä on, niin uskon, että tässä salissa ne henkilöt, jotka valiokunnassa ovat, ovat kyllä kiinnostuneita näistä asioista. Tämä on nykyaikaa, ja on monesta syystä hyvin tärkeää perehtyä näihin asioihin.

Haluan tähän alkuun todeta, että mielestäni oli hyvin tärkeää, että täällä käytettiin näitä puheenvuoroja esteettömyyden suhteen ja nimenomaan siitä, että niin näkö- kuin kuulovammaiset ja muutkin erityisryhmät voivat saada hyvää palvelua mahdollisimman laajasti ja myös tältä osin. Ja kyllä kiinnittäisin huomiota, aivan samalla tavalla kuin edustaja Mäkisalo-Ropponen ja myös edustaja Harakka juuri tuossa edellisessä puheenvuorossa, siihen, voisiko valiokunta nyt vielä erityisesti tästä näkökulmasta katsoa, onko tähän viittomakieliasiaan ja näihin vielä eduskuntakäsittelyn aikana tehtävissä joitakin parannuksia.

Pidin merkittävänä myös edustaja Kivelän puheenvuoroa, missä hän korosti paikallisradioiden asemaa. Minä jaan ihan tämän saman näkemyksen, eli minusta on hyvin tärkeää, että paikallisradiot voivat hyvin. Kaiken kaikkiaanhan me olemme käyneet viime vuosina aika useassa yhteydessä keskustelua siitä, että ylipäätään suomalaisella laadukkaalla, moniarvoisella tiedonvälityksellä tulee olla mahdollisimman hyvät toimintaedellytykset. Se on demokratian perusasia, että meillä on hyvät toimintaedellytykset omaava moniarvoinen mediakenttä kaikkienensa, paikallisradioineen, radioineen ja televisioineen kaikkineen, ja siksi tästä keskustelu on aina hyvin tarpeellista.

Siksi oikeastaan haluaisin, puhemies, tässä yhteydessä kysyä myös erästä asiaa ja nostaa sen pöydälle. Me keskustelimme tästä tuolla viime kevään korvilla, kesän tullessa, edellisen kerran, eli näistä kaupallisen median toimintamahdollisuuksista. Oli hyvä, että ensinnäkin Ylen kannalta päästiin eteenpäin, saatiin turvattua vakaa rahoitusratkaisu, se oli tärkeää, ja vielä kerran kiitän tässä edustaja Arto Satosen johtamaa työryhmää, joka teki erittäin merkittävää työtä tässä suhteessa. Mutta sitten tämä kaupallinen puoli: Myös siellä oli ansiokasta työtä taustalla, edustaja Harkimo teki tämän selvityksen kaupallisen median uutistarjonnan toimintaedellytyksiin liittyen. Ja tämä työryhmään päätyi sille kannalle, että tämän kaupallisen median uutistoiminnan tukemiseen ja ylipäätään tähän kehittämiseen, toimintaedellytysten turvaamiseen, liittyen tulisi päätyä tällaiseen väliaikaiseen rahoitukseen, joka olisi sitten tässä muutaman vuoden aikana noin 8 miljoonaa euroa. Se oli mielestäni perusteltu, hyvä esitys tältä Harkimon työryhmältä, että Ruotsin ja Norjan tapaan toimisimme tällä tavalla tässä tilanteessa, kun me tiedämme, että ne haasteet ovat kovin moninaiset, koko toimintaympäristöä myllerretään. Siksi myös meidän täytyy täällä

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

lainsäädännön puolella, rahoituksen puolella, miettiä, miten voimme jollain tavalla antaa tukea sille, että Suomessa säilyisi moniarvoinen, laadukas uutistarjonta ja ylipäättään median toimintamahdollisuudet. No, pettymys oli tietenkin hieman iso siinä vaiheessa, kun meille selvisi tuolla valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä, että tämä 8 miljoonan tukitaso ei tule toteutumaan vaan nyt on sisässä sen kaltainen esitys, että tätä tukea tulisi noin pari miljoonaa, suurin piirtein, tulevina vuosina. Tätä vähän kyseenalaistimme, että miksi nyt sitten ei ole hallitus lähtenyt siihen, että mentäisiin tämän työryhmän esittämällä tasolla, miksi nyt sitten tämä taso on alempi. Haluaisin myös tässä yhteydessä, koska tästä on usein täällä eduskunnassa keskusteltu, nostaa esiin tämän kysymyksen, koska tämä liittyy, puhe- mies, hyvin olennaisesti siihen tärkeään asiaan, että kaikella meidän mediatoiminnallamme on mahdollisimman hyvät toimintamahdollisuudet nyt ja tulevaisuudessa. Se on valtti ja se on demokratian ydin, että meillä on monipuolinen, moniarvoinen, tiedonvälitys.

14.42 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Fake news on päivän sanayhdistelmä. Koko länsimainen tiedonvälitys on aikamoisessa kurimuksessa, jossa väärät tiedot ja tietoiset valheet ovat ottaneet tiedonvälityksessä ja ihmisten tajunnassa aika ison osan. Näitä käytetään myös politiikassa, myös vaalitaistelujen yhteydessä, niin kuin Yhdysvalloista olemme voineet nähdä. Kun kaikki muuttuu nopeasti vaihtuvaksi tajunnanvirraksi, uhkana on perinteisen länsimaisen laadukkaan journalismin häviäminen. Tämä riski koskee tietysti myös Suomea. Olemme jo nyt nähneet, miten mainoskehityksessä mainosrahat uhkaavat valua ulkomaille, ulkomaisille nettisaiteille, joilla uutisten laatuun, varmistukseen tai totuudellisuuteen ei kovin paljoa huomiota kiinnitetä. Siksi lainsäädäntöhankkeiden ja valtiiovallan täytyisi olla erityisen valppaana. Siksi näiden tietoyhteiskunta-arkkitehtuurin sisällössä täytyisi olla erityinen huomio moniarvoisen, monipuolisen tiedonvälityksen turvaamisessa, jotta kansalaisilla on käytettävissään riippumatonta, eri lähteistä tulevaa tietoa.

Olemme aiemmin täällä puhuneet useaan kertaan Yleisradion asemasta. Eduskunta on hyvin yhtenäisenä rintamana — välillä pitkiäkin keskustelujen jälkeen mutta lopputuloksena kuitenkin yhtenäisenä — asettunut puolustamaan kansallisen Yleisradio-yhtiön vahvaa asemaa ja toimintamahdollisuuksia. Tällä on ilman muuta merkitystä moniarvoisen kentän laadun turvaamisessa yhtenä viitekohtana, kun uutisten totuudellisuutta arvioidaan.

Edustaja Viitanen puhui tässä edellä myös kaupallisen uutistoiminnan tilanteesta, ja on todellakin niin, että on aihetta olla huolissaan myös siitä, mitä kaupallisella puolella tapahtuu ja erityisesti sähköisellä puolella ja televisiotoiminnassa. Tämä mainosten uusjako, tietysti myös talouden vaikeat vuodet, on johtamassa tilanteeseen, jossa uutistoiminta ylipäänsä uhkaa kärsiä. Se on kuitenkin toimintaa, jossa ajankohtaisuus ja tietojen varmistaminen vaativat resursseja. Helpoimmalla pääsee, jos tingitään näistä resursseista ja omasta uutistuotannosta.

Ministeri Berner teki erinomaisen tärkeän päätöksen, kun hän asetti aikaisemman Yleisradion asemaa pohtineen työryhmän, edustaja Satosen johtaman työryhmän, ehdotuksesta erillisen työryhmän katsomaan tätä kaupallisen televisiotoiminnan, uutistoiminnan, tulevaisuutta. Edustaja Hjallis Harkimo teki tässä tärkeää työtä, ja itsellänikin oli siihen mahdollisuus myötävaikuttaa. Tuossa työssä viime syksyn aikana hyvin huolella käytiin lävitse tätä uutiskentän muutosta, ja täytyy sanoa, että se on kyllä vavahduttavaa, kuinka nopeassa aikataulussa tämä kenttä muuttuu ja haastaa perinteisiä välineitä. Tämä koskee tietysti niin Yleisradiota kuin sitten myös kaupallista uutistoimintaa.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Tuossa Harkimon työryhmässä päädyttiin kuitenkin eräisiin ehdotuksiin, jotka koskevat sekä uutistoiminnan alustan kehittämismahdollisuuksia — siis mahdollisuuksia kehittää palveluja, jotka kohdistuisivat koko kaupalliseen kenttään, ja tähän liittyen erilaisen innovaatiotuen mahdollisuuksia — että sitten myös tukea sähköiselle ja television uutistoiminnalle, jolloin varmistetaan siirtymäajassa eri korkealaatuisten uutislähetysten jatkuminen Suomessa. Yhdyn edustaja Viitaseen siinä, että oli pettymys, että huolimatta siitä, että tämä työryhmä kuitenkin asetettiin koko parlamentaarisen eduskuntatyön mandaatilla — eli sen työryhmän työn, jota edustaja Satonen veti — ja se yksimielisesti oli sitä mieltä, että tähän pitäisi puuttua, ja vaikka olen ymmärtänyt niin, että täällä eduskunnassa vastustajia näille Harkimon työryhmän ehdotuksille ei juurikaan ole, ne eivät nyt näytä menevän eteenpäin. Nämä rahat ovat hyvin pieniä, joista tässä puhutaan, niillä ei ole valtiontaloudelle tai budjettitaloudelle merkitystä. Mutta on selvää, että tiedonvälityksen tulevaisuuden kannalta ne ovat erittäin merkittäviä. Monesti kun on puhuttu siitä, kuuluuko Yleisradiolle joitakin resursseja, ovatko ne pois kaupallisilta, niin on aihetta tässä todeta, että kyllä nämä laadulliset uutistoimitukset ja uutisvälineet tarvitsevat toinen toisiansa. Se, että olemme puhuneet Yleisradion puolesta, ei poista sitä, että me tarvitsemme myös kaupallista tv-uutistoimintaa ja sillä on oma tärkeä merkityksensä tämän moniarvoisen viestinnän kokonaisuudessa.

Tässä on suuri riski, että kurki kuolee ennen kuin tämä suo sulaa. Sen takia kyllä kiirehtisin hallitukselta tämän tilanteen arviointia, ja myös minä peräänkuuluttaisin ministeri Berneriltä, joka periaatteessa, tiedän, on tähän asennoitunut myönteisesti, selvitystä eduskunnalle siitä, minkä takia nämä ehdotukset eivät nyt näytä ensi vuoden budjetissa menevän eteenpäin ja onko ministerillä arvioita siitä — jos tämä lykkääntyy — käykö niin, että aika loppuu kesken ja näillä tulevilla hankkeilla ei sitten paljon käyttöä ole, jos uutistoimintaa ryhdytään ajamaan kaupallisella puolella alas. Joten toivoisin, että eduskunta voisi kokonaisuudessaan saada selvityksen, missä tässä kuljetaan, ja huomioidaan tämä laaja parlamentaarinen työ.

Haluan kiittää edustaja Turusta, joka oli tässä jälkimmäisessä työryhmässä, joka kesäkuussa sai työnsä valmiiksi. Sehän käsitteli nimenomaisesti Yleisradion toimintaa, yleisradioveron tulevaisuutta ja myös Yleisradion rahoitusta ja päätyi siihen, että yleisradioindeksin mukaiset korotukset Yleisradion toimintamahdollisuuksiin toteutetaan vuoden 2019 budjetin yhteydessä. Se oli arvokas esimerkki siitä, että keskustelun kautta voimme löytää yhteisiä käsityksiä.

14.49 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset ministerille ja koko hallitukselle tästä erinomaisesta esityksestä.

Jaan kuitenkin edustajakollega Savolan huolen alueellisten tv-lähetysten kattavuudesta. Esimerkiksi kotimaakunnassani Lapissa on varsin suuria ongelmia nyt kaupallisten toimijoiden näkyvyydessä. Sitä tietysti sanotaan, että sitä tikulla silmään, joka vanhoja muistelee, mutta kyllä täytyy nyt palata siihen, mistä tämä kaikki johtuu. Tämä kaikki johtuu siitä, että Ylen lähetysverkko aikanaan yksityistettiin Lipposen hallituksen toimesta. Sen myötä muodostettiin Digita, jolla ei ole minkäänlaisia yhteiskunnallisia velvoitteita näkyvyyden suhteen, ja onpa tästä yhtiöstä esitetty jopa epäilyksiä, että se maksaisi veronsa pääsääntöisesti veroparatiiseihin. Tämä on kammottava esimerkki siitä, mitä voi pahimmillaan tapahtua silloin, kun tällainen toimenpide tietoliikenneverkkojen suhteen toteutetaan. Olisin halunnut kysyä ministeriltä nyt: onko meillä valtiolla mitään sellaisia mekanis-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

meja, joilla voisimme tukea kaupallisten toimijoiden näkyvyyttä erityisen harvaan asutuilla ja syrjäisillä seuduilla?

14.50 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herään aina, kun salissa mainitaan Lipposen hallitus, [Naurua] ja varsinkin, kun sen tekee keskusta, koska siihen liittyy hyvin mielenkiintoinen henkinen tunneyhteys, jonka puhemieskin varmaan muistaa. Mutta epäilen kyllä, että tässä Digita-asiassa ollaan väärän puun juurella, nimittäin kyllä nämä Digita koskevat päätökset on tehty Yleisradio-yhtiössä. Tämähän oli aikaisemmin Yleisradion hoitama asia, ja Yleisradio päätyi siihen, että se ottaa palvelut ja haluaa ottaa nämä rahat sisään tästä lähetyksverkosta ja siirtää ne Digitalle. [Maria Tolppanen nyökkäilee] En tiedä, onko täällä... Varmaan minua kokeneempiakin on läsnä, mutta nyökkäilyistä olen huomaavinani, että muistini toimii oikein, niin että ei tästä nyt tällä kertaa Lipposta syyttämällä selvitä. [Timo Heinonen: Pettikö omistajaohjaus?]

14.51 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä olen sitä mieltä ja edelleen siinä käsityksessä, että maan hallitus ja eduskunta kyllä siunaa tällaiset päätökset: Ylen lähetyksverkko päätettiin yksityistää Lipposen hallituksen toimesta. Korjatakaa totta kai, jos olen väärässä, mutta tällaisessa vakaassa käsityksessä ainakin allekirjoittanut on. Tämän yksityistämisen myötä todellakin muodostettiin sitten osakeyhtiö, jolle ei asetettu minkäänlaisia yhteiskunnallisia velvoitteita ja joka on täysin omistajaohjauksen ulottumattomissa. Sitä viljaa me tällä hetkellä kylvämme, ja se vilja näkyy nyt erityisen huonona kaupallisten kanavien näkyvyytenä erityisen harvaan asutuilla ja syrjäisillä seuduilla.

14.52 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaisi keskustan ehkä pitää ihan sisäisesti pientä seminaaria tästä aiheesta, koska nämä lähetystoimintaan liittyvät päätökset on siis tehty Yleisradio-yhtiön sisällä. Ja sitten täytyy kysyä, kun katsoo vähän kaikkia poliitikkoja siellä, mukaan lukien Yleisradion johtoa, mitä silloin on ajateltu, kun tämä päätös on tehty. Nimittäin voin yhtyä tähän kritiikkiin sinällänsä, mutta siinä, että tämä pannaan Lipposen piikkiin, tehdään vääryyttä. Mutta uskon niin, että ministeri Berner selvittää tämän asian, jos ei tässä salissa, niin ensi torstain keskustan ryhmäkokouksessa.

14.52 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nämä asiat tosiaanakin päätettiin Yleisradion sisällä, aivan kuten päätettiin kuljetusasioista, jolloinka Yleisradio-yhtiö myi omistamansa autot pois ja liisasi ne samat autot takaisin. Eli tässä tietysti voidaan vähän kritiikkiä heittää, oliko kannattavaa vai eikö ollut kannattavaa. Sama on Digitan kohdalla, mutta sen enempää myöskään tässä salissa ei varmasti ole päätetty siitä, että mennään Digitaal mukaan. Ja vaikka ei olisi mentykään Digitaal mukaan, niin eivät ne kuuntelupalvelut, eivät ne linkkimastot sen paremmin olisi toimineet, valitettavasti. Hyvä, että nyt yritetään kiinnittää huomiota siihen, että saadaan joka niemeen, notkoon ja saarelmaan menemään tietoa perille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Alatalo, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

14.53 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Kyllähän tilanne oli se, arvoisa puhemies, että Yleisradion rahatilanne oli aika heikko tuohon aikaan, ja ilmeisesti sitten ajateltiin näin, että saadaan se summa Digitalta, kun myydään verkko. Se on tietysti vähän valittavaa, että siinä pääsi monopoliasemaan tämä yhtiö. Kyllä tässä täytyy hakea syitä monistakin paikoista. Mutta nyt täytyy keksiä uusia keinoja, esimerkiksi tämä satelliittipeili tai joku muu järjestelmä internetin kautta. Näin voitaisiin auttaa haja-asutusalueita. Meilläkin jopa Pirkanmaalla on niin sanotulla terrestrial-antennisysteemillä vaikeuksia. Tässä täytyisi pitää huoli siitä, että kansalaiset ovat tasa-arvoisia myös harvaan asutuilla alueilla. [Eero Heinäluoma: Asiaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edelleen Digitasta vastauspuheenvuoro — edustaja Rossi.

14.54 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä taitaa todellakin olla nyt niin, että tämä digitalisaatio auttaa tässä asiassa. Ja nämä suomalaisen tv:n digitalisoitumisen alkutahdit lyötiin todellakin Paavo Lipposen hallituksen iltakoulussa keväällä 1996. Liikenneministeri Tuula Linnainmaa esitteli suunnitelman televisiolähetysten digitalisoinnista, ja tässä kun kuultiin, että totuus kuullaan, niin tässä näin on. Tämä sama yleinen tieto kertoo vielä tätä näin, että Ylen sisäisen arvion mukaan yhtiön ei pitäisi luopua lähetyverkosta. Maan hallitus päätti kuitenkin toisin. Minä olen samaa mieltä kyllä kuin... [Timo Heinonen: Ei, onko näin?] — No, näin minä nyt luen tässä näin, minä luen vähän toista tekstiä kuin omaa tietämääni, mutta [Timo Heinosen välihuuto] voi olla, että tämä vaatii nyt arkeologeilta vähän tarkempaa tutkimustietoa, miten tämä tulee olemaan. — Asiaahan tämä ei vie eteenpäin, mutta minusta edustaja Kärnän esille nostama asia on mielenkiintoinen. Mutta todellakin minä toivon tähän yhteyteen myös, että me kuljemme asiassa itsessään eteenpäin ja [Puhemies koputtaa] hoidamme tätä päivää ja tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sopinee, että tässä keskusteluvaiheessa nyt viimeinen vastauspuheenvuoro — edustaja Heinäluoma.

14.55 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitäs tästä riitelemään, kun tässähän on historiankirjoitus, joka meille kertoo, miten tämä asia on, ja uskon niin, että tässä kaikilla läsnä olevilla on intressi selvittää tämä asia. Ministeri Berner varmaan ottaa tästä kopin, niin että totuus kerrotaan paitsi tässä salissa myös koko Suomen kansalle.

Mutta tulen nyt sitten vielä itse tähän, mitä pitäisi tehdä, ja se on se olennainen osa. Tältä kannalta katsoen merkitystä on sillä, että me pitäisimme myös tämän kaupallisen tv-toiminnan sellaisen sääntelyn puitteissa, että on intressi olla kanava, jolla on laava palvelutehtävä suomalaisille ja myös tämä peittovaatimus. Nyt kun tästä julkisesta tuesta on puhuttu, niin sen yksi ehtohan liittyy siihen, että jos otat julkista tukea, niin sitoudut siihen, että tämä kanava näkyy koko Suomen alueella. Ne kanavat, jotka ovat nyt jättäytyneet pois näistä yleisistä ehdoista, voivat tehdä näitä ratkaisuja katsoen, että jos ei ole riittävästi tuloja suhteessa menoihin, niin sitten aletaan supistaa [Puhemies koputtaa] tätä kanavalähetysmahdollisuutta eikä käytetä edes näitä nykyisiä Digitan palveluja. Tässä on meillä yhteisen talkoon paikka.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

14.57 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Sanan- ja lehdistönvapaus on sivistysvaltion lippulaiva, esteetön objektiivisen, tarkastetun tiedon levittäminen ja tiedon saaminen niin ikään. Niiden pitää sivistysvaltiossa pysyä. Mutta mikä takaa objektiivisen, tarkastetun tiedon saamisen ja levityksen?

Tätä päivää on valemedia, joka tuottaa omaa totuuttaan. Valemedia näyttää ja kuulostaa oikealta tiedolta ja tiedonvälitykseltä. Sitä se ei kuitenkaan ole. Tieto on hyvin usein vaihtoehtoista tai muunneltua totuutta, suomeksi sanottuna silkkaa valetta. Kysyisinkin ministeriltä: onko teillä ideoita, miten rajoittaa valededian levittäytymistä ja valededian levittämistä sellaisella laajuudella, mitä tänä päivänä tapahtuu? Tällä hetkellä se nimittäin näyttää — ikäväkseni olen huomannut — vahvistuvan, ja ikävintä on se, että kaikilla kansalaisilla ei tunnu olevan kykyä erottaa valedediaa oikeasta mediasta, internet kun mahdollistaa niin monenlaisten asioiden käytön. Valededian lehdet ilmestyvät netissä, valededian lähetykset ilmestyvät netissä, ja jos ei osaa vetää rajaa siihen, mikä on objektiivista tietoa ja mikä ei ole, niin silloin tästä mediasta tulee totuutta, ja se on vaarallista.

Sen lisäksi, arvoisa puhemies, haluaisin viittomakielisten asioista sanoa pari sanaa.

Ensinnäkin viittomakieliset palvelut kuuluvat tähän päivään. Viittomakieli on hyväksytty kieli, ja Suomessa sitä käyttää äidinkielenään 4 000—5 000 ihmistä. Lisäksi 300 ruotsinkielistä käyttää ruotsinkielistä viittomakieltä omana äidinkielenään. Kuulevista viittomakieltä käyttää kakkoskielenä jopa 10 000 ihmistä. Eli on täysin perusteltua, että viittomakieliset ja viittomakielen käyttäjien tarpeet otetaan huomioon.

Tänä päivänä en kovinkaan paljon löydä ilonaiheita rapakon takaa Yhdysvalloista, mutta yksi asia siellä on hoidettu, joka näkyy nytten näissä luonnonkatastrofiuutisoinneissa. Siellä nimittäin seisoo koko ajan viittomakielinen ihminen kuvernöörin vieressä tai poliisipäällikön vieressä, tai kuka siellä nyt sitten tiedottaakin. Tämä olisi semmoinen asia, joka ehkä meilläkin olisi ihan hyvä ottaa käyttöön. Helpottaisi muuten aika paljon asioita, jos silloin, kun asioista virallisesti kerrotaan, siinä olisi myöskin yhden Suomessa käytettävissä olevan kielen taitaja vieressä.

15.00 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on otettu esille tämä valtava valeuutisten buumi, mikä on maailmalla menossa. Yhdysvalloissahan täytyy katsoa CNN:ää, jos haluaa nähdä demokraattien näkemyksiä, FOXia, jos taas haluaa nähdä republikaanien näkemyksiä — kuka tietää, miten se Trumpin näkemys sitten sieltä tulee. Joka tapauksessa haluan, että Pohjoismaissa meillä on hyvä julkisen palvelun yleisradio, jolla voidaan luotettavaa tietoa saada, ja täydennyksenä tietysti hyvät kaupalliset toimijat.

Ei ole Ylen vika, että kaupallisten toimijoiden mahdollisuudet ovat huonontuneet, vaikka Yleä on sanottu käenpojaksi. YouTube, Google, tilauspalvelut HBO, Netflix, Viasat ja C More, nämä edelleen lisäävät kannatustaan Suomessa, ja näin ollen perinteisten kaupallisten toimijoiden mahdollisuudet saada sitä rahaa ovat pienentyneet. Mainosrahaa menee nyt aika paljon näille kansainvälisille toimijoille.

Somen valta on erittäin suuri, ja tällä vyörytyksellä voidaan vaikuttaa poliittisiin päätöksiin. Kansanedustajat tai valtuutetut eivät uskalla äänestää minkään hyvänkään asian puolesta, koska somen raivo on niin valtava. Siksi tarvitaan luotettavaa tiedonvälitystä. Me emme saa antaa periksi tälle someraivolle. Sillä voidaan todella tuhota paljon asioita. Sen takia me tarvitsemme hyvän tiedonvälityksen.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Hyvä, että Ylen indeksikorotukset palaavat 2019, kiitos Turusen porukalle siitä. Ja Ylen maksaa myös paljon arvonlisäveroja, elikkä se on hyvä veronmaksaja myös.

Edustaja Kivelän puheenvuorosta innostuneena sanon vielä sen, että me olemme menettäneet sen alkuperäisen idean, millä paikallisradiot lähtivät alun perin liikkeelle. Ne eivät ole enää paikallisradioita, ne ovat kaupallisia radioita ja isojen ketjujen hallussa. Toivon, että liikenne- ja viestintäministeriössä edelleen pidetään huolta siitä, että myös yksittäiset itsenäiset kaupalliset radiot voivat toimia ja tuoda moniäänisen kuvan Suomesta niin kulttuurisesti kuin myös poliittisesti.

15.02 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Alatalolle hyvästä analyysistä tämän valemmedian osalta, samoin kuin edustaja Heinäluomalle. Tässä on varmaankin nyt, kun olemme palanneet tähän arvokkaaseen saliin, hyvä muistuttaa siitä, että myöskin meillä päättäjillä on vastuamme siitä, lähteekö tällainen valheellinen, virheellinen tai vääristynyt tieto eteenpäin. Minä toivoisin, että voisimme kaikki sitoutua siihen, että emme levittele huhuja, kuulopuheita tai somessa jonkun kertomia asioita totena eteenpäin. Meillä on vastuu totuudellisuudesta. Toivon, että tämä voisi olla asia, jonka me kaikki voimme allekirjoittaa vastuullisina päättäjinä.

15.03 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Tietoyhteiskuntakaaren päivitys on tosiaan jo ajankohtainen, vaikka se on ollut voimassa vasta pari vuotta. Sekä viestintätekniologia, mediemarkkinat että viestinnän kulttuuri ovat jatkuvassa muutoksessa, ja lainsäädännön on pysyttävä tämän muutoksen tahdissa.

Hyvän esimerkin tästä toimintaympäristön muutoksesta tarjoaa täällä monessa puheenvuorossa mainittu tv-ohjelmien tekstitys. Itse asiassa puheentunnistus on jo nyt niin kehittyntä, että periaatteessa kaikki ohjelmat on pian mahdollista tekstittää automaattisesti. Haasteena silloin on kuitenkin viittomakielen jääminen kustannusloukkuun, automaattisen tekstityksen jalkoihin. Ja kuten täällä on monessa puheenvuorossa todettu, viittomakieli on kuulovammaisten äidinkieli, ei kirjoitettu suomi, etenkin lapsille.

Nyt viestintäkaareen tehtävät muutokset ovat sinänsä varsin pieniä, ja joudumme aivan varmasti pian palaamaan tämän lain pariin, viimeistään silloin, kun EU lopulta saa digitaaliset sisämarkkinansa toimimaan ja yhtenäistää muun muassa audiovisuaalisen viestinnän pelisääntöjä. Tietoyhteiskuntakaaren — tai oikeastaan viestintäkaaren, siitähän tässä on kyse — suurena ongelmana on se, että se keskittyy vanhoihin, väistyviin viestintävälineisiin. Kuten olemme nähneet, jopa Yleisradio on jo supistanut kanavavalikoimaansa. Lähi-vuosina katsojien siirtyminen broadcast-lähetysten seuraamisesta sisältöjen striimaukseen jatkuu ja kiihtyy. Viimeistään ensi vaalikaudella joudumme pohtimaan, mitkä nykyisin tv-käytössä olevat taajuudet siirretään mobiiliviestinnän käyttöön ja mikä on tv-taajuuksien käypä hinta. Nykyisellään taajuudet ovat tv-yhtiöille varsin edullisia. Muuten ei tv-ohjelmia kannattaisi lähettää niin marginaalisille yleisöille kuin tällä hetkellä tehdään.

Pian me joudumme myös täällä eduskunnassa pohtimaan, mikä oikeastaan on radio-ohjelma tai tv-ohjelma: onko ratkaisevaa sen välitystekniikka vai sisältö? Me joudumme päättämään, koskevatko tietoyhteiskuntakaaren säädökset erilaisten nettilähetysten jakelualustoja tai nettiohjelmien sisältöä, kuten podcasteja tai videobloggaajia. Suosituimmilla suomalaisilla videoblogeilla on jo nyt moninkertaiset katsojamäärät suosituimpiin suomalaisiin tv-ohjelmiin verrattuna, mutta tietoyhteiskuntakaari ei niitä mitenkään koske. Syyinä korkeisiin katsojamääriin on se, että ne on tehty suoraan kansainväliseen jakeluun. Viisi

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

miljoonaa suomalaista on kunnianhimoiselle tubettajalle aivan liian pieni yleisö, joka ei turvaa mainostuloja. Englanniksi toimivan suomalaisen tubettajan toimintaa eivät EU-maiden ristiriitaiset pelisäännöt häiritse, sillä heidän tärkein kohdeyleisönsä on kokonaan EU:n ulkopuolella, Yhdysvalloissa.

Arvoisa puhemies! Tietoyhteiskuntakaaren yhtenä tavoitteena on oltava suomalaisten sisältöpalveluiden kansainvälisen skaalautumisen edistäminen. Jos me luomme liian suljetut kansalliset audiovisuaaliset markkinat, se muuri sulkee samalla muun maailman markkinat suomalaisilta yrityksiltä. Ja jos 5 miljoonaa on liian pieni yleisö tubettajalle, se on sitä myös mediapalveluita tarjoaville yrityksille. On oireellista, että maailmaa netissä hallitsevat mediayhtiöt tulevat pääasiassa Yhdysvalloista. Yhdysvalloissa digitaaliset sisämarkkinat toimivat. Siellä jokaisella startupilla on 323 miljoonaa potentiaalista käyttäjää. Skaalautuminen on paljon helpompaa kuin Euroopassa, saati Suomessa. Mediamarkkinat globalisoituvat vääjäämättä, ja se globalisaatio ulottuu myös Suomeen. Haasteena globalisoiduilla mediamarkkinoilla on suomalaisen journalismin tulevaisuus, etenkin jos suomalaisista mediataloista tulee kansainvälisten nettiyhtiöiden paikallistoimituksia. Kyse ei silloin ole vain paikallisten, kotimaisten tapahtumien luotettavasta uutisoinnista suomalaisille, vaan myös kansainvälisten tapahtumien uutisoinnista suomalaisesta näkökulmasta — vai saneleeko uutiset silloin globaalin mediayhtiön kansainvälinen omistaja? Elämme niitä kuuluisia mielenkiintoisia aikoja myös viestinnän saralla.

15.07 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Alatalolle ja Harakalle hyvistä puheenvuoroista koskien valemediaa. Olen täysin samaa mieltä.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä pari sanaa viittomakielestä: Tosiasia on se, että viittomakielisten oikeudet eivät tällä hetkellä riittävästi toteudu meidän yhteiskunnassamme. Siksi olen iloinen siitä keskustelusta, mitä täällä on käyty tänä päivänä, sillä nyt tuntuu meillä kaikilla olevan yhteinen tahtotila parantaa viittomakielisten asemaa. Tiedon puute on vielä aikamoinen, sillä minä kuulen hyvin usein semmoisia kommentteja, että eihän sitä viittomakieltä tarvita, jos on tekstitys. Mutta kuten sanoin jo aiemmassa puheenvuorossani, kuuroille suomen kieli tai ruotsin kieli on vieras kieli, ja meillä on edelleenkin kuuroja, jotka eivät hallitse suomea ja ruotsia eivätkä pysty ymmärtämään tekstitystä kunnolla, sanan sieltä, toisen täältä kenties. Ja toisaalta jokaisella kansalaisella tulisi olla oikeus myöskin tulla toimeen ja saada tietoa omalla äidinkielellään. Siksi kysynkin ministeriltä, edustaja Harakan tavoin: voisiko viittomakielisten asemaa vielä parantaa tässä lakiesityksessä?

15.09 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, kuten oli juuri edellinenkin. Itse haluaisin myös alleviivata vielä tätä viittomakielisten asiaa.

Tässä en toista edellisten puheenvuorojen sisältöä, vaan haluaisin nostaa urheiluasiat esiin. Me tiedämme urheilun merkityksen, ja varsinkin silloin, kun joukkueet tai yksilöt menestyvät, sillä voi olla suuri merkitys koko kansakunnalle. Ja kun on päässyt seuraamaan oikein päteviä, hyviä viittomakielen tulkkeja, jotka viittovat myös tunteella ja pystyvät välittämään sitä eteenpäin, niin toivoisi, että tämä urheilupuoli nostettaisiin vielä esiin valiokunnassa, kun sitä käsitellään, jotta myös urheilulähetykset olisivat esteettömästi myös viittomakieltä tarvitseville saavutettavissa.

Sitten toinen asia, josta haluaisin mainita, kun en oikein ymmärtänyt: Edustaja Wallinheimo puheensa lopussa mainitsi ikärajoista, ja sanoiko hän lähetysajoistakin, mutta noin yleensä ottaen toivoisin myös, kun tätä asiaa käsitellään valiokunnassa, että nostettaisiin

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

ikärajat ja erilaisten lähetysten lähetysajat esiin. Noin yleensä ottaen ei ole haittaa tai vaaraksi, jos joitakin asioita kokee tai näkee vähän myöhemmällä iällä, mutta sen sijaan tuntuu, että lapset ja nuoret tänä päivänä näkevät ja kokevat aivan liian paljon myös televisioruutujen kautta [Sinuhe Wallinheimo: Ja netistä!]: väkivaltaa, seksiä, asioita, jotka helposti vaikuttavat heidän tasapainoiseen kehitykseensä ja myöhemmin — jos tätä ajatellaan — kommunikaatioon ja ihmissuhteisiin ja niin edelleen.

Sitten näistä epätotuuksista ja mainoksista haluaisin sanoa, kun on kaikenlaisia lähetyksiä tänä päivänä: ennustajia, rahankeräysasioita, milloin mistäkin aallosta tai korteista ennustetaan. Kanava saa tietysti näiltä toimijoilta rahoitusta ja toimijat edelleen soittajilta ja niin edelleen, mutta toivoisin, että näihinkin asioihin valiokunnassa kiinnitetään huomiota.

15.11 Timo Heinonen kok: Herra puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua. Erityisesti edustaja Kasvi tuossa kuvasi hyvin sitä kenttää, mihin olemme menossa. Itse uskon siihen, että median menestyksen avain kyllä löytyy nimenomaan sääntelyn purkamisen kautta tässä globaalissa maailmassa. Tässä keskustelussa vähän on tullut sellainen tunne, että me voisimme menestyä tulevaisuudessa entistä enempi rajoittamalla tätä toimintaa — täällä ovat valemediat, fake newsit, olleet esillä — ja en oikein itse jaksa uskoa siihen, että meillä on mahdollisuuksia, ainakaan asiallisella tavalla, rajoitusten kautta siihen puuttua enempää kuin tällä hetkellä. Esimerkiksi tässä puututaan niin, että me emme anna toimilupia vaikkapa tällaiselle toimijalle, joka kansanryhmää vastaan kiihottamiseen mahdollisesti on syyllistymässä tai on syyllistynyt.

Itse painottaisin medialukutaitoa, mikä on jäänyt tässä keskustelussa liian vähälle huomiolle. Meidän pitää entistä enempi huolehtia siitä, että meidän lapsille, tulevaisuuden aikuisille, tulee luontainen taito kaikkeen tietoon suhtautua sitä myös puntaroiden ja arvioiden, onko se sellaista, että siihen voi luottaa, ja millä tavalla sitä pitää käyttää. Se on ainoa keino, millä voidaan menestyä siinä tilanteessa, kun emme pysty enää hallitsemaan tätä tiedon suurta määrää. Se koskee vähän myös tätä ikärajakysymystä. Ymmärrän sen, että on tärkeää ja hyvä, että meidän tv:stä ei tule tiettyinä aikoina tietynlaista ohjelmaa, mutta se ei enää tänä päivänä toimi valitettavasti — esimerkiksi netissä nämä lapset, joita nämä ikärajat ehkä eniten koskettavat, koko ajan ovatkin ja katsovat niitä, ja tämä on se toinen puoli.

Sitten tämä antenniverkkokysymys: Maaseudulle on tärkeää, että me huolehdimme vielä siitä, että se toimii, mutta niin kuin edustaja Kasvi toi hyvin esille, me tarvitsemme [Puhemies koputtaa] tällaisen tulevaisuuteen katsovan suhtautumisen: mobiililaajakaistat, laajakaistat ja tämä puoli. Eli sellainen perinteinen tv:n katsominen valitettavasti tulee nyt...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyydän edustaja Heinosta siirtymään puhujapöytäntöön, mikäli aikoo jatkaa.

Tässä, arvoisa puhemies, tuli tärkein, ja laitan pisteen perään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

15.13 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edellinen edustaja jäi.

Eduskunnassa sote-uudistus jäi jumiin perustuslakivaliokuntaan, ja keskeiset syyt olivat yhdenvertaisuudessa, eli perustuslakivaliokunnan mukaan yhdenvertaisuus sekä alueiden että ihmisten kohdalla ei olisi toteutunut, eikä myöskään valinnanvapaus. Minun mielestä-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

ni aika monessa Itä-Suomen kodissa kesällä toukokuun jälkeen monet kanavat lakkasivat toimimasta sen takia, että tv-yhtiöt eivät liiketaloudellisista syistä enää suostuneet ostamaan Digitan palveluja. En tiedä, onko Digitan hinnoittelussa joku vika vai onko sitten tv-yhtiöitten kassassa joku ongelma, mutta minusta tämä on kyllä semmoinen tietoyhteiskuntaongelma, että — me voimme kyllä digitaalisuudesta puhua ja tietoyhteiskuntakaaresta — ihmisten on vaikea ymmärtää sitä, että heidän valinnanvapautensa tv:n katselussa, joka kuitenkin on osa kulttuuria ja tiedonvälitystä, oleellisella tavalla heikentyi toukokuun jälkeen. Minä toivoisin, että eduskunnassa, jossakin valiokunnassa, jaostossa tai muussa, tähän kiinnitetään huomiota, katsotaan, voidaanko tälle epäkohdalle jotakin tehdä.

15.14 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Eräaseen tämän lakiesityksen yksityiskohtaan haluaisin kiinnittää huomiota, nimittäin tähän kytkykauppaosuuteen. Sehän on hyvin muotoiltu tässä esityksessä, ja varmaankin se voidaan nyt purkaa, mutta varmaan on hyvä palauttaa mieliin ne olosuhteet, joissa aikoinaan tätä kytkykauppaa pantiin kuriin. Silloinhan liittymäkauppa näine puhelimeen ja puhelinliittymiseen oli varsin villiä ja hyvinkin epämääräistä. Aika moni varmaan sai siihen aikaan puhelinsoittoja. Itsekin muistan, että aikoinaan, kun kytkykauppa vielä oli sallittu, parhaimpana päivänä taisi kolmelta eri operaattorilta tulla tarjoussoitto, että vaihdetaanko liittymää. Tällöin pantiin myös tätä liittymien etäkauppaa kuriin. Nyt kun tätä kytkykaupparegulaatiota puretaan, mikä on varmasti hyvä asia, niin olisi varmasti hyvä jatkokäsittelyssä vielä selvittää se, millaisia mahdollisia vaikutuksia tällä on etämyyntiin ja onko riski siitä, että tavallaan samanlainen sirkus, mikä oli silloin aikoinaan vallalla, pääsisi taas uudelleen irti, koska en usko, että sitä kuitenkaan kukaan toivoo. Muistanette varmaan, kun lehdissäkin oli juttuja isoäideistä ja niin edelleen, jotka eivät edes oikeastaan lopun perin tienneet, mitä ostivat, kun vikkelät puhelinmyyjät kytkivät heille vaikka minkälaisia kauppoja, liittymiä ja laitteita.

15.16 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä vähän jatkaa edellisistä teemoista.

Todella meidän nuoriso ja lapsetkin paljon siellä netissä ovat, mutta tämä ei mielestäni saa poissulkea sitä, että pyrimme laittamaan sopivia ikärajoja ja myös pyrimme huolehtimaan tietyistä lähetyksistä. Kyllä viime vuosien aikana televisioistakin, jos kello 16—17 perheen ruokailuajaksi on sattunut television laittamaan auki, on voinut silmien eteen tulla aika monenlaista, niin että siinä mielessä minusta meidän yhteiskunnan toimijoina on kuitenkin hyvä pitää tämä mielessä ja pyrkimyksenä ja nimenomaan ajatellen meidän lastemme ja nuoremme tulevaisuutta ja tasapainoista eloa myös sitten ihmissuhteita ajatellen.

Sitten tuosta, mistä jo mainitsin, todella näistä mainoksista ja epätotuuksista: Olen itse asiassa ottanut muutamaan toimijaankin jo yhteyttä. En tiedä, onko näitä ollut monen vuoden aikana, mutta taitaa olla puolitoista—pari vuotta, kun itse törmäsin Suomen kanavilla näihin, sanoisinko, kaiken maailman ennustajiin. Alkuun en voinut oikein ymmärtää, että meillä Suomessa tulee tämäntyyppistä, jossa todella rahastetaan ja milloin minkäkinlaisesta aallosta tai kortista tai tuntemuksista sitten soittajille totuuksia tai epätotuuksia tai muuta sieltä työnnetään, mennään hyvinkin monenlaisten asioitten rajoilla, joita jotkut voivat pitää vähämerkityksisinä, mutta näistäkin on jo todettu hyvin ikäviä seurauksia ja koukuksia monille.

Sitten nopeasti vielä tästä valemediasta ja median totuudellisuudesta: On yksi asia, mitä kerrotaan, toinen asia, miten kerrotaan, ja kolmas asia vielä, mitä jätetään kertomatta. Tu-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

levaisuusvaliokunnassahan pyysimme myös median tutkijoita sinne, ja he totesivat, että Suomeenkin tämä valemedia on tullut myös isojen kanavien kautta ja kyllästämistä, tämäntyypistä, on myös meillä. Toivoisin, että media olisi meillä laadukas media, joka pitää [Puhemies koputtaa] kunnia-asiana välittää oikeaa, monipuolista tietoa jatkossakin.

15.18 Markku Rossi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys kokonaisuudessaan eli laki tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta on monellakin tapaa erinomainen. Se edustaa myös Sipilän hallituksen johdonmukaista linjaa normien purkamisesta. Se näkyy esimerkiksi radiolupien myöntämisessä tai mainonnan rajoitusten poistamisessa. Nämä ovat toimenpiteitä, jotka palvelevat ei ainoastaan kohderyhmää vaan myös niitä yrityksiä, jotka siellä käytännössä toimivat. Kansalaisten kannalta myös näkö- ja kuulovammaisten palvelujen parantaminen on ilman muuta paikallaan ja hyvä askel eteenpäin.

Se, miksi tänä päivänä todellakaan kaikki kaupalliset tv-kanavat eivät näy sillä lailla kuin joko ovat ennen näkyneet tai niiden pitäisi näkyä, on suuri haaste meille yhteiskuntana. Jossakin vaiheessa puhelinoperaattorit olivat sitä mieltä, että jokainen rakentaa omat linkkinsä. Eduskunta kyllä lähti lopuksi siitä, että linkit voidaan tehdä, mutta kaikkien operaattoreiden on aina siihen saman kukkulan päälle mentävä — siitä tänä päivänä kyllä kiittävät, että ei ole menty siihen yleiseen kilpailuun. Miten tätä asiaa voitaisiin ratkoa eteenpäin, siinä on tietysti liikenne- ja viestintäministeriöllä ja alan viranomaisilla tehtävän paikka. Pystyykö eduskunta sitä edistämään jollakin lailla, sen aika näyttää.

Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota myös tähän asiaan, että mikä on tänä päivänä kaupallisten radioiden, tai nimenomaan kaupallisten paikallisradioiden, asema. Itsekin siellä 80-luvun jälkeisenä aikana työskennelleenä voin sanoa, että kyllä se huumaa ja se idea ja ajatus, joka perustui paikalliseen tekemisen kulttuuriin ja näin edelleen, on kadonnut hyvin pitkälti juuri tämän ketjuuntumisen myötä. Onko tälle jotain tehtävissä, se on kyllä vaikea asia. Ymmärrän kyllä kaupallisuuden ja sen, miten yhteiskunta voi sitä säädellä, mutta oleellista on tietysti, että ainakin niille toimijoille, jotka haluavat paikallisesti toimia, annetaan se mahdollisuus.

15.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Uskon, että aika hyvin se on selväksi tullut, että me kaikki kannatamme sitä, että meillä olisi hyvää ja turvallista mediaa, mutta jonkin verran haluaisin kyllä vielä jatkaa sitä pohdintaa, että samassa toimintaympäristössä pitäisi pystyä toimimaan samoilla pelisäännöillä. Tämä ei tällä hetkellä toimi. Tässä ollaan huolissaan siitä, säilyykö Suomessa muidenkin kuin Yleisradion tarjoama palvelu netissä taikka televisiossa. Iso kysymys on se, miten ne saavat katselijoita ja mitä niille maksaa ohjelman saattaminen esimerkiksi Katsomoon taikka Ruutu-palveluun, jotka toimivat samassa toimintaympäristössä kuin esimerkiksi virolaiset toimijat, ruotsalaiset toimijat, muut eurooppalaiset toimijat tai vaikkapa toimija Yhdysvalloissa. Silloin jos näissä olemme kovin kaukana toisista, täytyy katsoa, ettei käy niin — niin kuin tällä hetkellä on käymässä — että samassa toimintaympäristössä me säätelemme omia toimijoitamme huomattavasti tiukemmin sellaisilla säädöksillä, jotka aiheuttavat merkittävästi lisää kustannuksia. Silloin voi käydä niin, että me säätelemme lopulta itsemme hengiltä. Tämä on oikeastaan se viesti.

Itse kannatan sitä, että perinteisessä tv:ssä me pidämme kiinni siitä, että tiettyyn aikaan tulee tietynlaista ohjelmaa, se on ehkä tänä päivänä siellä vielä ihan toimivaa. Mutta kun me siirrymme internetiin tai siihen, että koti-tv:stäkin katsotaan tulevaisuudessa entistä enemmän tv-ohjelmia silloin kun itse halutaan — eli vaikka se vastaanotin on sama kuin

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

tälläkin hetkellä, [Puhemies koputtaa] niin sieltä klikataankin ohjelmia satunnaisesti — silloin ollaan täysin toisenlaisessa [Puhemies koputtaa] toimintaympäristössä. Tähän toivoisin itse myös ministeriltä vähän kannanottoa.

15.22 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tuosta edustaja Heinosen puheesta halusinkin jatkaa: Juuri näin. Tänä päivänä se median käyttö ei ole enää siitä kiinni, tuleeko se Pikku Kakkonen tiettyyn aikaan sieltä televisiosta. Pienen lapsen äitinä olen todella iloinen siitä, miten hyvää tarjontaa esimerkiksi Yle tarjoaa lapsille. Mutta kun meillä on sitten tämä digitaalinen puoli, ne kännykät ja pädit, ja ne kulkevat aina mukana, niitä voi räplätä milloin missäkin ja sieltä lapset osaavat valita, tosi nopeasti oppivat sieltä valitsemaan, ohjelmia, niin siinä eivät välttämättä vanhemmat ehdi siihen mukaan. Pidän tosi tärkeänä sitä, että meillä tätä kriittistä medialukutaitoa edelleen kehitetään ja meidän osaamistamme siinä kasvatetaan, paitsi lapsilla myös meillä vanhemmilla ja opettajilla, se on erittäin tärkeää. Meillä on sitä vuodesta 2004, käsittääkseni, jo opetettu koulussakin. Mutta vielä varhaisemminkin voisi — miksei se voisi olla myös osa varhaiskasvatusta, tämä medialukutaidon opettaminen?

15.23 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Jatkaisin myös tästä edustaja Eestilän aloittamasta televisiokanavien sulkemisesta. Tietyllä tavalla nyt, digitaalisena aikana, se on vain pelkkä päätös. Aikaisemmin, silloin analogiakanavien aikana, oli kallista järjestää niitä kaistoja sinne, mutta nyt kun ne on digitaalisena aikana jo valmiiksi järjestetty, niitä suljetaan ihan tällaisen markkinatalouden takia. Pyytäisinkin nyt, kun on ministeri paikalla, miettimään ehkä just tämän tasa-arvon kannalta, miten tätä nyt voitaisiin edistää niin, että meillä olisi Suomessa nyt nykyaikana, digitaalisena aikana, paremmin kuin aikaisemmin, tasa-arvoisesti, yhteiskunnan alun perin jalalle panemia informaatiokanavia, televisiokanavia.

15.24 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Tanus kyseli hieman tarkennusta kritiikkiini lakiesityksen erääseen yksityiskohtaan eli siihen, että ehdotuksen mukaan Viestintävirasto voi evätä ohjelmistolupia tiettyihin syihin vedoten, jotka sanoin jo tuolta pöntöstä. En ole tämän kritiikkini kanssa ihan yksin, muun muassa Medialiitto on kanssani samaa mieltä, ja tämä ehdotus merkitsisi viranomaisen ennakollista puuttumista sananvapauteen. Siitä syystä Medialiitto vastustaa ehdotusta, koska se puuttuu suhteettomalla tavalla tiedotusvälineiden toimintaan.

15.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Minä arvelen, että ministeri ainakin näyttää siltä, että aikoo käyttää tässä kohta puheenvuoron, joten päätin vielä tässä yhteydessä toistaa sen kysymyksen, joka tuli tuossa jo tovi sitten siitä kaupallisen sähköisen median tuen kohtalosta eli tästä rahasumman määrästä. Muistan tosiaan sen herättäneen keskustelua täällä eduskunnan salissakin tuossa ennen kesätaukoa.

Puhemies! Toivon todella vastausta myös siihen kysymykseen, minkä täällä aika moni edustaja nyt on esittänyt, että katsooko ministeri sen mahdolliseksi, että valiokunnassa voisi esimerkiksi nimenomaisesti tätä näkövammaisten, kuulovammaisten ja muiden palvelua ja sen säädöspäätöstä vielä tarkistaa. Toki ymmärrän, että eduskunnalla tietenkin on mahdollisuus joka tapauksessa valiokunnassa tätä muuttaa, mutta on aina hyvä kuulla josain vaiheessa ministerinkin näkemys asiaan.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Puhemies! Koska ministeri on täällä paikalla, olisi mielestäni tärkeää kuulla näihin vastaukset.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja hänen jälkeensä ministeri Berner.

15.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Todella medialukutaitoa tulee opetella jo varhaiskasvatuksessa, koulu on liian myöhäinen vaihe lähteä opettelemaan tätä asiaa. Kouluissakin se pitää linkittää kaikkiin oppiaineisiin, se ei saa olla joku irrallinen aine, jossa sitä opiskellaan, vaan sen pitää olla osana kaikkea.

Toisaalta, asiahan koskee kyllä myös meitä aikuisia, ja me tarvitsisimme nyt paljon uusia työkaluja, joiden avulla voisimme näitä valeutisia tunnistaa. Sen takia haluankin vielä mainita, että Suomessahan käynnistyi vuonna 2014 tämmöistä joukkoistamista hyödyntävä vapaaehtoistoiminta, niin sanottu Faktabaari, jossa etsitään näitä valeutisia. Tätä Faktabaaria voi kuka tahansa kansalainen käyttää. Sehän on valittu vuonna 2014 Vuoden journalistiseksi teoksi, ja sen jälkeen se on saanut paljon tunnustuspalkintoja ja tunnustusmainintoja myöskin tuolla Euroopassa ja kansainvälisesti. Eli me tarvitsemme myöskin tämänkaltaisia työkaluja, joita sitten voisimme oppia käyttämään ja hyödyntämään, jotta valemedia ja valeutiset saataisiin paremmin hallintaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Äsken sovitusta poiketen — jos ministerille sopii — edustaja Kasvi vielä ja sitten ministeri.

15.28 Jyrki Kasvi vihr: Kiitos! Tästä mediakasvatuksesta kun puhutaan paljon, niin meidän täytyy muistaa se, että nykyajan lapset ja nuoret eivät ole enää passiivisia median kuluttajia vaan he ovat myös aktiivisia sisältöjen tuottajia. Elikkä mediakasvatus ei ole enää vain medialukutaitoa vaan myös mediakirjoitustaitoa. Sen takia minä olen usein sanonutkin, että esimerkiksi äidinkielen opetusohjelmaan tarvittaisiin ehdottomasti journalismin pelisäännöt, koska jonkun blogin kirjoittaja saattaa huomata, että hän onkin itse asiassa oikeudellisessa vastuussa siitä, mitä hän on mennyt kirjoittamaan alaikäisenä. Eli tämän halusin vain nostaa vielä tähän keskusteluun, ettei juututtaisi sinne vanhaan mediakasvatusajatteluun, vaan muistetaan, että me joudumme kasvattamaan heistä myös aktiivisia median tuottajia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri Berner, tarvittaessa vaikka 5 minuuttia. Tässä on tullut aika paljon kysymyksiä ja kommentteja.

15.29 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tietoyhteiskuntakaarta on todellakin uudistettava, kun toimintaympäristö uudistuu. Tässä ensimmäisessä vaiheessa on nytten niin sanotusti nopeasti muutettavia kokonaisuuksia. Työ jatkuu niin sanottuun kakkosvaiheeseen, jossa osa tulee sitten myöskin EU:n muutosten myötä, ja myöskin sitten, niin kuin edustaja Kasvi toi esille, kun EU:n digitaalinen sisämarkkina edistyy, tulee tarvetta uudistaa tietoyhteiskuntakaarta lisää. Elikkä edessämme on varsin mittava, kokonaisvaltainen uudistus, josta nyt käsittelyssä on ensimmäinen osa.

Myöskin esteettömyyden osalta työ jatkuu. Hallitus on tehnyt esteettömyyden osalta periaatepäätöksen, joka velvoittaa meitä huomioimaan esteettömyyden kaikilla tavoilla kai-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

kessa lainsäädännössä, ja siihen myöskin pyritään jatkuvasti paremmin kiinnittämään huomiota. Esitys ei muuta yleispalvelulainsäädäntöä, joka sellaisenaan on voimassa, ja yleispalvelu on käyttäjän oikeus, johon voi myös vedota. Tässä Viestintävirasto on valvova viranomainen, ja silloin kun tulee tällaisia esityksiä kuin nytten muun muassa edustaja Savolta, Viestintävirasto on se valvova viranomainen, joka tässä on tarvittaessa käytettävissä.

Viittomakieli on huomioitu Yle-laissa. Kaupallisilla medioilla ei ole tällä hetkellä kielivelvoitteita, ei minkäänlaisia, ei viittomakieltä mutta ei muitakaan. Ja tässä on nyt sitten toki se kysymys valiokunnalle, onko tähän kokonaisvaltaiseen ajatteluun tarvetta tehdä muutosta. Samalla on tietysti tärkeää pohtia sitä, miten kaupallinen media pystyy niitä velvoitteita huomioimaan, ja myöskin sitä, kuinka paljon se sitten saattaa vaikuttaa tarjontaan tai muihin ratkaisuihin. Tämä on ehkä peruslähtökohta tässä. Meillä on todellakin tekstityselvoitteita, ja niitä on tarkoitus edelleenkin käyttää ja itse asiassa laajentaa tämän tietoyhteiskuntakaaren osalta, mutta kielivelvoitetta ei ole lainkaan. Tämä on tietysti periaate, joka valiokunnassa on hyvä pohtia ja käydä läpi.

Olen henkilökohtaisesti hyvin sitoutunut molempiin Yle-työryhmiin sekä myöskin Harlimon työryhmän esitysten toimeenpanemiseen. Taloudellisten raamien puitteissa toki joudun itse toimimaan, ja palaan sitten tähän varsinaiseen kohtaan ja varmasti palaamme tässä salissa tähän kohtaan, kun LVM:n luokka on keskustelussa ja budjetti on julkinen 19. päivänä syyskuuta.

Valeutusten osalta nousi monia näkökulmia täällä keskustelussa, ja se on moninainen kokonaisuus, jota on hyvä arvioida useammasta näkökulmasta, toki myös meidän sananvapauden ja sananvastuunkin näkökulmasta. Sisäisen turvallisuuden strategiaa valmistellaan parhaillaan, ja siinä tullaan huomioimaan valeutusten vaikuttavuutta yhteiskuntaan ja sitä, mitä ne sitä kautta synnyttävät. Medialukutaitoon on kiinnitetty OKM:ssä huomiota, ja siellä on käynnistynyt hanke sitä varten.

Meillä toki tämä kilpailuympäristö muuttuu merkittävästi kaiken aikaa, ja se suuri haaste onkin, kun tehdään mittavia lainsäädäntöuudistuksia ja -kehikkoja, miten nämä pystyvät muuttumaan ja kehittymään jatkuvasti ajassa ja siinäkin huomioimaan tasapuolisen kilpailuympäristön rakentamista ja siihen liittyvää kehittämistä.

Edustaja Wallinheimo nosti täällä esille huolenaiheen siitä, että arpajaislain markkinointisäännösten ja kuvaohjelmalain lähetyksiaikojen koskevien säännösten rikkomista pidetään liian kevyenä perusteena olla myöntämättä ohjelmistotoimilupaa. Tätä huolta on todellakin Medialiitto tuonut esille, mutta samalla meillä sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Poliisihallitus ja Viestintävirasto ovat omissa lausunnoissaan tulleet taas siihen johtopäätökseen, että sääntelyä tässä kohtaa tarvitaan. Tällä hetkellä Viestintävirastolla ei ole oikein mahdollisuuksia valvoa myöskään arpajaislain rikkomista nykyisillä perusteilla.

Mutta tässä on vielä paljon töitä tietoyhteiskuntakaaren äärellä tästä eteenpäinkin. Kiitän niistä evästyksistä ja näkökulmista, joita olen tähän saakka teiltä saanut ja joita huomioin myöskin tulevassa valmistelussa. — Kiitos.

15.34 Kaj Turunen si: Arvoisa puhemies! Käytän nyt tilaisuutta hyväkseni, kun tiedän, että ministeri Berner ei poistu vielä ihan heti salista, ja palaisin tähän paikallisradioasiaan.

Paikallisradiot silloin 80-luvun alussa olivat hyvin paikallisia. Ne voivat olla pienen kaupungin alueella kuuluvia radioita, jotka keräsivät mainosmarkkansa ja sitä kautta myöskin toimintamenoihin varat lähialueelta. Kysyn oikeastaan ministeriltä sitä koskien, ihan lyhyen kysymyksen: Me olemme lupapuolella, muun muassa taksiliikenteen osalta ja

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

monella muullakin alueella, helpottaneet lupakäytäntöjä. Miten on esimerkiksi näissä paikallisradiohommissa, onko ollut tällaisista kaavailua, että tästä luvitusjärjestelmästä voitaisiin päästä pois niin, että kaupallisia edellytyksiä parannetaan ja että sitä päätöksentekoa siirretään viranomaisilta enemmänkin sinne toimijoille? Jos haluaisi perustaa paikallisradion, niin hanke voi yksinkertaisesti kaatua, niin kuin kaatuukin tänä päivänä, siihen, ettei saada toimilupaa.

15.35 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Ymmärsin, että tähän sähköisen kaupallisen median uutistukiasiaan palaamme 19.9., mutta siitä huolimatta haluaisin tässä yhteydessä korostaa sen merkitystä. Minä toden totta toivon, että vaikka budjetti ei ole ehkä julkinen näiltä osin, niin voisitte kenties antaa signaalia sen suhteen, että tilanne olisi parantunut viime keväästä, koska silloin se huoli ainakin meillä nousi, että miksi ei sitouduta siihen tuen tasoon, mikä oli tämän edustaja Harkimon kunniakasta työtä tehneen työryhmän näkemys riittävästä tuen tasosta.

Käytän tämän puheenvuoron vielä siksin, että täällä on paitsi ministeri myös hallituspuolueiden edustajia paikalla. [Oikealta: Totta kai!] Toivoisin, että viimeistään eduskuntakäsittelyssä, ellei nyt ole kohennusta jo saatu asiaan, voisimme sitten täällä eduskunnassa budjetin käsittelyn yhteydessä turvata tämän, koska täällä on mielestäni, puhemies, hienosti ja aivan oikealla tavalla käytetty puheenvuoroja kaikkialta siitä, kuinka tärkeää kuitenkin on se, että meillä on laajasti niin kaupallisen median kuin Yleisradion toimintaedellytykset turvattu. Tämä olisi yksi tärkeä, tässä tilanteessa hyvin tärkeä, osa sitä kaikkea, mitä nyt juuri tarvitsee tehdä. Nimenomaisesti, koska me tiedämme kaikki, että median toimintaympäristö on niin valtavassa, niin isossa haasteessa, juuri siksi, tähän aikaan, tässä ja nyt, olisi tärkeää ottaa huomioon edustaja Harkimon työryhmän työ.

15.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Paikallistoiminta ja paikallismediat: Muistan, kun sivistysvaliokunnassakin kävimme läpi sitä aikakautta, kun niitä tuli isolla tarjonnalla. Itse asiassa nämä uudet jakelukanavat ovat onneksi tarjonneet myös siihen aika hyvää vastausta, eli tänä päivänähan monella paikallislehdellä taikka paikallisilla verkkosivustoilla alkaa olla vähän samantyyppistä toimintaa. Itse asiassa sieltä löytyy keskusteluohjelmia, jotka ovat pelkästään äänellä, kuten radiota, sieltä löytyy keskusteluja ja reportaaseja, missä on tv-kuvaa, ihan samalla tavalla kuin tv-lähetyksissä, ja tässä paikallislehdet tekevät hyvää työtä. On ollut mukavaa huomata se, että monet näistä pienistä toimijoista itse asiassa pärjäävät mediakentässä aika hyvin tällä hetkellä, kun puhutaan suurin piirtein vaikkapa oman kotikuntani paikallislehden tyyppisistä, muutamien tuhansien asukkaiden medioista. Niille on omanlainen tilansa löytynyt tässä globaalissakin mediakentässä, ja se on hyvä paikka.

Mutta tästä oikeastaan tullaan siihen tilanteeseen, että ei ole varmaan kauhean kaukana se tilanne, kun tulee pohdittavaksi, tarvitaanko enää lainkaan tällaisia lupia vaikkapa radio-toiminnan pyörittämiseen, sillä tällä hetkellä se on jo mahdollista... [Pia Viitanen: Heinonen haluaa kaikista luvista eroon!] — Anteeksi? [Pia Viitanen: Työluvista eilen, ja nyt...] — Siis kun ajatellaan, että tänä päivänä internetissä tällaista toimintaa voi tehdä ja siellä on paljon tätä tarjontaa olemassa, ja kun aiemmin omassa puheenvuorossani totesin, että tv-vastaanottimet toimivat jo myös internetin vastaanottiminä, niin silloin ei enää olla kauhean kaukana siitä tilanteesta, että sisältöä tulee myös sinne kotisohvalle, ei pelkästään puhelimeen ja iPadiin vaan myös tv:n kautta kotisohvalle, netin tubettajien ja muiden teke-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

mänä. [Puhemies koputtaa] Silloin tietysti täytyy pohtia sitä, tarvitaanko tällaista tiukkaa luvitusta lainkaan vai riittäisikö pelkkä valvonta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ministeri Berner.

15.39 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan lyhyesti: Radiotoimilupien osalta meillä on käynnissä toimialan kanssa kierros, jossa pohditaan sitä, miten radiotoimilupien osalta menetellään seuraavan toimilupakauden osalta. Me olemme nyt tehneet heille arviomuiston, ja siinä on 4—5 eri skenaariota, ja nyt pyydämme toimialan kanssa yhteistyössä arvioimaan sitä, miten koko radiosektoria jatketaan tulevaisuudessa. Tavoite on päästä tämän vuoden loppuun mennessä yhteisymmärrykseen siitä, miten radioiden osalta tulevaisuudessa toimitaan. Tältä osin työ on valtavan kesken vielä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

15.40 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että niin sanotun ensitunnistamistiedon ketjuttamiselle asetetaan enimmäishinta viiden vuoden määräajaksi. Ensitunnistamisella tarkoitetaan henkilöllisyyden luotettavaa tunnistusta silloin kun uudelle asiakkaalle myönnetään ensimmäistä kertaa vahva sähköinen tunnistamisväline, kuten verkkopankkitunnukset tai mobiilivarmenne. Ensitunnistamistietojen välittämistä eli ketjuttamista tarvitaan silloin kun olemassa olevan vahvan sähköisen tunnistusvälineen avulla haetaan sähköisesti uutta vahvaa tunnistusvälinettä.

Viime vuonna tunnistuslain edellisen muutoksen yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan se edellytti, että valtioneuvosto seuraa sähköisen ensitunnistamisen toimivuutta ja kohtuuhintaisuutta erityisesti tunnistuspalveluiden markkinoiden liikkeellelähdön varmistamiseksi. Lausumassa edellytettiin myös, että valtioneuvosto ryhtyy tar-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

vittaessa tunnistuspalveluiden markkinoiden liikkeellelähdön edellyttämiin toimenpiteisiin ennen tunnistuslain mukaisen luottamusverkon käyttöönottoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on seurannut sähköisen ensitunnistamisen markkinoiden kehitystä ja todennut, että tällä hetkellä uusien vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden tarjonnan laajenemista hidastavat korkeat hinnat, joita peritään ensitunnistamistietojen välittämisestä. Hinnat ovat olleet jopa kymmeniä euroja tunnistustapahtumaa kohden. Saamiemme tietojen mukaan uusia tunnistusvälineitä ei tarjota ja markkinoida käyttäjille laajasti korkeiden hintojen vuoksi.

Nyt käsillä olevassa esityksessä ensitunnistamistietojen välittämiseksi ehdotetaan viiden vuoden ajaksi enimmäishintaa, joka olisi vähintään 0,35 euroa ja enintään 5 euroa. Tämä on kohtuulliseksi katsottu enimmäistason vaihteluväli, joka perustuu Suomessa toimivilta tunnistusvälineen tarjoajilta esityksen valmistelun aikana saatuihin tietoihin toteutuneista ensitunnistustietojen välittämisen hinnoista. Lisäksi korvauksen enimmäistason tulisi laskea vuosittain 25 prosenttia. Näissä rajoissa Viestintävirasto määritteli enimmäishinnan toteutuneiden markkinahintojen perusteella. Tunnistusvälineiden tarjoajien kannalta esitetty malli toisi sääntelyyn ennakoitavuutta ja varmistaisi samalla hintojen kohtuullisuuden suhteessa markkinahintoihin sekä sen, että hinnoittelu kehittyisi maltillisesti kohti tehokasta hintatasoa.

Esityksen tavoitteena on ennen kaikkea edistää digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön luomista ja sähköisen tunnistamisen markkinoiden kehittymistä. Digitaalisten palveluiden laaja-alainen käyttöönotto ja uusien liiketoimintamallien kehittyminen edellyttävät, että sähköisten palveluiden käyttäjät ja tarjoajat voivat luottaa toisiinsa sekä varmistua toistensa identiteetistä. Tunnistamismarkkinoiden nykyistä nopeampi kehittyminen on välttämätöntä digitaalisten palveluiden ja liiketoiminnan edistämiseksi.

Lopuksi tuon esiin, että toisena asiana tässä samassa esityksessä ehdotetaan, että tunnistuslain mukaisia ilmoitusvelvoitteita ja viranomaismaksuja selvennetään toimijoiden yhteenliittymien osalta. Kyseessä on selkeyttävä muutos, jolla estetään tahattomat moninkertaiset valvontamaksuvelvoitteet. — Kiitos.

15.43 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Sähköinen tunnistaminen on tärkeää, ja on valitettavaa, että me olemme tässä asiassa kyllä jääneet pahasti jälkeen monista muista maista. Olen joskus aiemmin itse kannattanut sähköistä äänestämistäkin, mutta en enää tänä päivänä sitä kannata — en mene niihin yksityiskohtiin. Mutta nyt haluan antaa ministeri Bernerille ja hallitukselle kiitosta siitä, että tässä sähköisen tunnistamisen asiassa otetaan nyt askelia eteenpäin niin, että me saisimme tätä entistä paremmin toimimaan.

Eduskunnassa esimerkiksi lopulta voidaan nyt allekirjoittaa erilaisia asiakirjoja, vaikka pa aloitteita, sähköisesti. Se on yksi askel. Ja jos tämä talo siihen pystyy nyt vasta, niin askeleita on vielä runsaasti lisääkin otettava.

Pidän myönteisenä myös sitä, että tämän hallituksen aikana on saatu maksuhäiriöisille oikeus verkkopankkitunnuksiin. Siinä oli iso epäkohta, jota aiemmin ei ollut korjattu, mutta tämä nykyinen hallitus sen korjasi. Talousvaliokunnasta edustaja Turusen johdolla asia saatiin hetki sitten päätökseen, ja näin myös maksuhäiriöisille on saatu oikeus verkkopankkitunnuksiin, ja se on yksi osa tässä tunnistautumisessa. Se on maksutilidirektiivin toteuttamista, ja hyvä, että se on lopulta toimeenpantu.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

15.45 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tässä tuli nämä maksuhäiriöiset esille. Vaikka nyt on mahdollista, että he saavat kortin, niin nyt on niin, että pankeilla ei ole velvollisuutta antaa tätä korttia, että voi tunnistautua, ja se on edelleenkin ongelma. Me annoimme luvan, mutta me emme voi velvoittaa kaikkia pankkeja antamaan näitä tunnuksia — tämä on valitettavasti tänä päivänä tosiasia. Tämä on se asia, mihin pitäisi puuttua.

Tuossa laskin äskettäin, että jos se vitosen maksaa, niin se on noin 2 miljoonaa yhteensä — meillä on liki 400 000 maksuhäiriöistä ihmistä — niin että jotakin pitäisi tehdä, jotta voisimme taata sitten näille maksuhäiriöisille, kun kerta lupa nytten on antaa verkkotunnukset, se että he myöskin saisivat ne. Ja siihen tarvittaisiin ehkä valtion apua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan. Edustaja Wallinheimo — edustaja Wallinheimo on poissa. Edustaja Päivi Räsänen — on poissa. Edustaja Tolppanen, teillä puheenvuoro.

15.46 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan samasta aiheesta. Eli tämän vuoden alkupuoliskolla, tammi—kesäkuussa, näitä maksuhäiriöisiä ihmisiä oli Suomessa 100 000 enemmän kuin viime vuonna, 12 prosenttia enemmän kuin aikaisemmin — näin on laskettu. Sähköinen tunnistautuminen on ehdottomasti hyvä asia, ja se on varma asia, mutta huoli on vain siitä, voivatko kaikki kansalaiset käyttää sitä. Ministerin äskeisestä puheesta kävi selvästi selville se, minkä takia luottolaitokset eivät halua antaa näitä tunnistautumiskeinoja: se maksaa, se on heille kallista. Tämä on varmasti erittäin hyvä asia, että nytten tulee jonkinnäköinen katto siihen. Toivottavasti sitä 5:tä euroa nyt ei mene, koska se on se 2 miljoonaa kuitenkin, ja sitten kun me pelaamme rahamarkkinoilla, niin 2 miljoonaa on iso raha, ja onhan se kyllä aina iso raha.

Mutta mikä olisi keino siihen, että jokainen kansalainen saisi sähköisen mahdollisuuden tunnistautua? Siihen täytyisi löytää joku keino. Itse en keksi sitä ykskaks, koska eduskunnalla ei liene valtaa kaupallisiin laitoksiin määrätä, mitä heidän on tehtävä, mitä heidän on ostettava tai annettava. Meidän täytyy saada se julkinen debatti asiasta niin vahvaksi, että on pakko tavallaan myöntää nämä tunnukset ihmisille.

15.48 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kiitin edustaja Turusta ja talousvaliokuntaa hetki sitten siitä, että nämä verkkopankkitunnukset on nyt tehty jokaisen oikeudeksi. Kun salin vasemmalta laidalta nyt väitetään, että ne eivät ole jokaisen oikeus, niin voisitteko te, talousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Turunen, nyt vahvistaa ja korjata sen väärän tiedon eli eikö näin ole, että peruspankkipalveluihin on nyt pankki velvoitettu antamaan myös verkkopankkitunnukset? Jos pankki näin ei toimi vaan niin kuin edustaja Tolppanen väittää, niin silloin ymmärtääkseni tämä pankki rikkoo lakia. Ja valiokunnan puheenjohtaja Turunen voi kertoa varmaan myös sen, mitä silloin voidaan tehdä, jos pankki ei tätä lakia noudata.

15.49 Kaj Turunen si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen on aivan oikeassa siinä. Tämä ei ole ihan kansallistakaan juttua, vaan kyllä tämä tulee EU:sta direktiivin kautta siitä, että peruspankkipalvelut ovat kaikille kansalaisille. Kyllä talousvaliokunnassa tämä homma hoidettiin sitten kansalliseen lainsäädäntöön, ja nämä peruspank-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

kipalvelut ja pankkitunnukset ovat kaikille kansalaisille saatavilla — tai pitäisi olla. [Maria Tolppasen välihuuto]

Mutta tähän Heinosen toiseen puoleen sitten, jos näin ei ole, minulla ei riitä kapasiteetti, kertomaan sitä nyt tässä yhteydessä. Voin selvittää sen kyllä ja vastata sitten tarkemmin, miten — en muista sitä ulkoa — sitä oli sanktioitu, jos ei näin ole. Mutta peruspankkipalvelut ovat kaikkien kansalaisten käytettävissä. Näin pitäisi olla. [Timo Heinonen: Kyllä!]

15.50 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Terveiset Edinburghista! Siellä pubissa täytyy maksaa käteisellä. He eivät ota mielellään kortilla, koska se hidastaa palvelua siellä, niin että kyllä minä väittäisin, että me Suomessa olemme aika pitkällä tässä digitalisaatiossa — emme välttämättä ehkä niin pitkällä kuin mitä Björn Ulvaeus Tukholmassa esittää, että kokonaan luovutaan normaalirahasta.

Mutta mitä tulee tähän itse lainmuutokseen, niin nämä ensitunnistustietojen välittämisestä perittävät korkeat hinnat ovat vaikeuttaneet olemassa olevien tunnistusvälineiden hyödyntämistä ja uusien hankkimista ja korkeat hinnat vaikeuttavat kilpailun toimivuutta ja jatkossa myös toimijoiden välisen luottamusverkon kehittymistä. Tämä laki on hyvin aiheellinen, ja siinä mielessä ollaan oikeilla jäljillä, ja hallitus on tässä tehnyt ihan hyvää työtä.

Mitä tulee tuohon maksuhäiriöisten asiaan, niin se on tosiaan ihan aiheellista, että tämä kysymys tuotiin täällä esille. Tiedän monia yrittäjiä, itsekin olen yrittänyt, joskus on ollut verorästejä ja näin, ja jos näin kävisi, että ei enää saisi tosiaan pankkitunnuksia, niin sehän olisi loppu koko yritystoiminnalle. Elikkä tässä mielessä talousvaliokunta on tehnyt hyvää työtä. Jos näin on, niin kuin edustaja Tolppanen sanoi, että kaikki pankit eivät tätä noudata, niin silloinhan meidän täytyy pystyä sanktioimaan sitten pankkeja. Se on kansalaisoikeus, että voit tosiaan myös toimia näissä pankeissa, vaikka jotkut pankit väittävät, että me tavalliset asiakkaat tuomme vain hiekkaa sinne lattioille. Mutta joka tapauksessa jotakin täytyy tälle sitten tehdä, tätä täytyy seurata. Se ei ole välttämättä itsestäänselvä asia. Mutta joka tapauksessa sanoisin, että monet hyvin kunniallisetkin yrittäjät saattavat jossain vaiheessa olla semmoisessa tilanteessa, että on esimerkiksi maksuvaikeuksia ja rahavaikeuksia, likviditeettiongelmaa. Kun asiakkaiden kierto, rahan kierto hidastuu, niin silloin täytyy kuitenkin tämän pankkitoiminnan toimia.

Kaiken kaikkiaan tämä sähköisen tunnistamisen lakimuutos on tärkeä asia.

15.52 Matti Torvinen si: Arvoisa puhemies! Tuo sähköinen tunnistaminen todellakin näkemykseni mukaan on Suomessa aika etunenässä Euroopassa. Tuohon ottaisin Alatalolta kopin ja toteaisin, että kun tuolla Itävallassa paljon käyn alppiurheiluporukoiden mukana, niin siellä pankkikortti ei ole ollenkaan tätä päivää, siellä saa jopa käteismaksuista alennuksen.

Mutta todellakin meillä Suomessa on hyvä, että eduskunta nyt vihdoinkin lähtee edelleenkehittämään tätä sähköistä tunnistamista, kun tuo pankkikorttioikeuskin tuli tässä selvästi epäselväksi nyt sitten, että onko sitä sanktiota vai ei. Itse olen liike-elämän edustajana sitä mieltä, että markkinat sen myös tulevat tulevaisuudessa ratkaisemaan. Uskon näin, että vapaa kilpailu senkin ratkaisee.

Itse olen tuolla tuomioistuinpuolella paljon työskennellyt ja teen niin sanotun kenttäjuuristin työtä. Täytyy sanoa, että tuo sähköinen tunnistaminen on siellä tätä päivää, varsinkin meillä asianajo- ja lakiasiaintoimistoissa se on jatkuvaa toimintaa. Mutta tietenkin on hy-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

vä, että kansalaisten mahdollisuudet käyttää niitä omien pankkipalveluidensa kautta kehittyvät.

Tietysti, jos ajatellaan, että tämä rekisteröintimaksu ja valvontamaksu tulevat käyttöön, ne ovat hyvä tapa, ja ne tavallaan myöskin ohjaavat sitten, että nuo todelliset uudet toimijat ovat tosissaan tulossa markkinoille. Tuommoinen hintakattojärjestelmä on hyvä järjestelmä, ja olen sitä mieltä, että se määräaikaisena on toimiva. Siinä määräajassa pystytään ratkaisemaan ja selvittämään sitten, onko se ollut kohtuullinen, ja markkinat sitten palveluntarjoajien määrän myötä ryhtyvät asiaa viemään eteenpäin. Minun mielestäni tämä on hyvä lakiesitys ja tällaisenaan erittäin kannatettava.

15.54 Kaj Turunen si: Arvoisa puhemies! Tässä on otettu esille nämä maksuhäiriöiset ja heidän tilanteensa, ja minun mielestäni on aika tärkeä asia, että näin on tehty. Tässä viime päivien uutisten mukaan Suomessa on noin 10 prosentilla kansalaisista maksuhäiriöitä. Käytännössä se tarkoittaa puolta miljoonaa ihmistä, ja se on hyvin merkityksellistä.

Meillä on ollut sellainen tilanne tosiaankin vähän aikaa sitten, niin kuin edustaja Alatalokin täällä mainitsi, että varsinkin yrittäjille se on ollut ongelma, jos on maksuhäiriömerkintöjä, ja ihan tavalliselle kansalaiselle se on käytännössä tarkoittanut sitä, ettei saa pankkitiliä auki. Sitten meillä on voimassa laki, että palkka pitää maksaa pankkitilille, että käteisellä palkkaa ei saa maksaa. Nyt tällainen maksuhäiriöongelmainen ihminen on vaikeassa tilanteessa, jos pankki ei suostu aukaisemaan pankkitiliä ja toisaalta on kuitenkin onnistunut saamaan töitä ja palkanmaksajan pitäisi maksaa pankkiin tili. Tietenkin nämä maksuhäiriömerkinnät — sen lisäksi, että ei ole saanut tiliäkään auki pankissa, puhumatakaan pankkikortista tai verkkopankkitunnuksista — kyllä silloin kaiken muun päälle käytännössä tarkoittavat vielä sitä, että et saa puhelinliittymää, et vuokra-asuntoa, et mitään.

Tietysti aika paljon näitä ongelmia on jäänyt vielä ja on edelleen voimassa, mutta pankkipalvelujen osalta kuitenkin nämä peruspankkipalvelut on nyt turvattu kaikille kansalaisille. Myös heille, jotka ovat maksuhäiriömerkinnän saaneet, nämä ovat käytettävissä. Tämä ei ole kovin uusi laki, nyt en ihan tarkkaan muista, käsiteltiinkö tämä asia viime syksynä vai nyt tämän vuoden keväällä, mutta tämä on suhteellisen tuore laki.

Mitä tulee sitten siihen, noudattavatko pankit sitten tätä lainsäädäntöä tältä osin eli peruspankkitoimintojen osalta, niin kyllä ainakin minun näkemykseni mukaan pankit noudattavat aika tarkasti lakia Suomenmaassa, niin että tuskinpa tällaisista ongelmia on, koska ei ainakaan minun korviini sellaista ole tullut.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi painelaitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välillä tehdyn strategisen kumppanuussopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu

15.57 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva EU:n ja Kanadan laaja kumppanuussopimus sisältää paljon hyviä asioita mutta myös ongelmia. Ongelmana on sen kytkös EU:n ja Kanadan väliseen CETA-kauppasopimukseen. CETA-sopimusta ei ole vielä käsitelty eikä hyväksytty, CETA-sopimus tulee myöhemmin tänne parlamentin käsittelyyn. Tämä strategia kytkeytyy CETAan ja viittaa CETAan hyväksyttynä asiana, vaikka se ei sitä vielä ole. Onkin ongelmallista käsitellä näitä asioita erikseen ja hyväksyä tämä asiakirja CETA-viittauksineen ennen kuin CETA-sopimusta on eduskunnalle edes annettu. Tämän sopimuksen artiklassa 10 — hallituksen esityksen sivulla 20 — kohdassa 1 todetaan: "Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen keskinäisen kauppansa ja keskinäisten investointiensa kestävä kasvua ja kehitystä yhteisen etunsa mukaisesti, kuten laajalaisessa talous- ja kauppasopimuksessa määrätään." Eli tässä on suora viittaus CETA-sopimukseen ja sen sitovuuteen, vaikka itse CETA-sopimusta ei ole vielä eduskunnalle annettu.

CETA-sopimus investointisuojiin on niin merkittävä, että se on käsiteltävä kansallisissa parlamenteissa eikä sitä voida pelkällä EU-käsittelyllä hyväksyä, joten se on tulossa eduskuntaan myöhemmin. CETA tulee todennäköisesti vaatimaan myös perustuslaillisen tarkastelun.

CETA-sopimus ei ole lainkaan ongelmaton. Esimerkiksi Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen sosiaali-, terveys- ja kestävä kehityksen asioiden komitea on ilmaissut siitä huolensa: "CETA tuo voimaan ylikansallisille sijoittajayhtiöille uusia valtuuksia haastaa EU:n jäsenmaita rangaistavaksi sääntämistään yritysten voittoihin vaikuttavista laeista, jotka on säädetty suojelemaan kansalaisten terveyttä, ympäristöä tai työntekijöiden oikeuksia. CETAn säännökset rajoittaisivat kansanedustuslaitoksille kuuluvia lainsäädännöllisiä valtuuksia tavalla, jota ei voi hyväksyä." Tämä siis Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen komitean tekstiä. On siis ongelmallista, jos Suomi tämän nyt käsiteltävänä olevan sopimuksen myötä sitoutuu toimimaan CETAn mukaisesti, vaikka CETAA ei ole vielä edes eduskunnassa päästy käsittelemään.

Toivoisinkin, että valiokuntakäsittelyn aikana pohditaan, voidaanko näitä asioita käsitellä erikseen vai tulisiko ne käsitellä yhtä aikaa, tai jos tämä strateginen kumppanuussopimus käsitellään CETAsta erillisenä asiana, niin silloin pohdinta tulee laajentaa koskemaan koko CETA-sopimuksen hyväksyttävyyttä.

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

16.00 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä niin sanottu SPA-sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määrittelyt yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa käsitellään useita sektoreita suhteellisen yleisellä tasolla. Sopimus heijastelee Euroopan unionin ja Kanadan yhteisiä arvoja, ja siinä sovitaan yhteistyöstä muun muassa kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta, ihmisoikeuksien edistämistä, kestävästä kehityksestä, oikeudellista yhteistyötä ja poliittista vuoropuhelua koskien.

Sopimus sisältää myös Euroopan unionin ulkopoliittikan kannalta keskeisiä velvoitteita, muun muassa yleiset sitoumukset ihmisoikeuksista, demokratian periaatteista Euroopassa ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisestä sekä terrorismin torjunnasta. Nämä kaikki ovat ajankohtaisia ja tärkeitä asioita, joita meidän kannattaa edistää muiden valtioiden kanssa. Mutta kuten edustaja Sarkkinen tuossa puheessaan viittasi, niin näiden kannatettavien tavoitteiden ohella vireillä on samaan aikaan myös paljon puhuttu Euroopan unionin ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus CETA. Siihen liittyy aika paljon epäluuloja. Esimerkiksi Euroopan parlamentissa vihreät ovat kannattaneet tätä SPA-sopimusta mutta suhtautuneet hyvinkin kriittisesti CETA-sopimuksen arvioihin. Toisaalta on muistettava, mitä Euroopan neuvoston parlamentaarissa yleiskokouksessa on todettu, eli kun vapaakauppasopimuksia käsitellään, niin niitä tulisi käsitellä laajasti niin, että esimerkiksi ihmisoikeudet eivät niiden vuoksi vaarannu, ympäristöstä puhumattakaan.

Tämä SPA-sopimus ei siis ole CETA-sopimus, mutta asiat liittyvät kiinteästi toisiinsa. Koska CETA on tulossa ymmärtääkseni nyt syyskaudella eduskuntaankin, minun mielestäni olisi varsin perusteltua käsitellä näitä asioita yhdessä. Tämä yhteistyösopimus ja CETA kannattaa käsitellä mahdollisimman samanaikaisesti ja mahdollisimman laajasti. Toivoisin, että myös perustuslakivaliokunta ottaisi asiaan perusteellisesti kantaa. Tämä mahdollistaisi sen, että emme vahingossa tämän SPA-sopimuksen myötä tulisi lukinneeksi kantojamme sellaisiin asioihin, jotka liittyvät CETA-sopimukseen ja jotka varmasti edellyttävät suurta poliittista harkintaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Uruguayn itäisen tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2017 vp

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 30. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

16.03 Kaj Turunen si: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kiinteistöverolain voimallitukseen sekä ydinpolttoaineen loppusijoituslaitokseen kuuluiin rakennuksiin ja rakennelmiin sovellettavaa kiinteistöveroprosenttia koskevaa säännöstä. Pieneen vesi- ja tuulivoimalaitokseen, jonka nimellisteho on enintään 10 megavoltiampeeria, sovelletaan yleistä kiinteistöveroprosenttia. Pienvoimaloita koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että 10 megavoltiampeerin tehoraja laskettaisiin yhteisen — siis laskettaisiin yhteisen — liittymispisteen kautta sähköverkkoon kytkettyjen voimalaitosten yhteenlasketun nimellistehon perusteella. Säännöstä sovellettaisiin kaikkiin voimalaitoksiin niiden sähköntuotantomuodosta riippumatta.

Asia on lähtenyt 2016 budjettiriihestä liikkeelle, ja tuulivoiman kiinteistöverotus on saanut kritiikkiä siitä, että se on kevyempää kuin muun energian. Yleinen kiinteistöveroprosentti on nykyisin 0,93—1,8 prosenttia, ja käytännössä on ollut sellainen tilanne, että tuulivoima kaikkien Suomessa on ollut tämän yleisen kiinteistöveroprosentin piirissä. Tässä lakiesityksessä on kysymys siis laskentatavasta, joka on tehty vastaamaan todellisuutta.

Jatkossa tuulivoimalat tuulipuistoissa lasketaan yhteen, jos niillä on yksi liittymä. Näin laskien yli 10 megavoltiampeerin puistot kuuluisivat jatkossa korotetun kiinteistöveron piiriin, joka on maksimissaan 3,1 prosenttia, mikäli kunta on näin päättänyt. Tämä asettaa eri energiamuodot tasa-arvoiseen asemaan kiinteistöveron näkökulmasta katsottuna. Jos aiemmin on ollut puistossa esimerkiksi yksi 3 megavoltiampeerin tuulivoimalaitos, siihen on sovellettu tätä yleistä kiinteistöveroprosenttia, joka on siis maksimissaan ollut se 1,8 prosenttia, ja tuulipuistossa vero on laskettu erikseen kaikille voimalaitoksille, joten koko puisto on ollut alhaisen verotuksen piirissä, siis alhaisemman verotuksen kuin mitä on tämä voimalaitoskiinteistövero. Lakiehdotuksen mukaan siis tämä 10 megavoltiampeerin raja lasketaan yhteisen liittymispisteen mukaan, toisin sanoen vaikkapa tämmöisessä puistossa, kun näitten tuulivoimaloitteiden kokonaismäärä ylittää tämän 10 megavoltiampeeria, nämä lasketaan yhteen silloin, kun niillä on yhteinen liittymä, ja silloin nämä ovat tämän korkeamman kiinteistöveron piirissä.

Tällä hetkellä Verohallinnon rekisterissä on noin 450 tuulivoimalaa, jotka sijaitsevat 43 eri kunnan alueella. Tuulivoimalaitosten yhteen laskettu verotusarvo vuonna 2017 on 320 miljoonaa euroa ja laskennallinen kiinteistövero 3,6 miljoonaa euroa. Käytännössä tämä lakimuutos tarkoittaa sitä, että kuntien verotuotto tältä osin kasvaa merkittävästi.

Niin kuin sanoin, tämä lakiehdotus on lähtenyt liikkeelle 2016 riihestä, mutta tästä tuulivoiman tuesta ylipäänsä haluaisin sen verran sanoa, että se on hyvin ylimitoitettua aikaisempien päätösten vuoksi. 2015 hallitusneuvotteluissa lähtökohtana oli se, että haluttiin tätä tuulivoimatuken leikata. Aika nopeasti todettiin, että perustuslaillisten ongelmien vuoksi tuulivoimatuken ei voitu puuttua, koska nämä olivat kuitenkin 12 vuoden sopimuksia, mutta silloin käytännössä tehtiin päätös siitä, että tämä nykyinen tukijärjestelmä päätetään mahdollisimman nopeasti. Tämä loppuukin nytten: 1. marraskuuta 2017 tuen piiriin ei oteta enää yhtään voimalaitosta. Mutta käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esi-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

merkiksi ensi vuoden budjetissa tuulivoiman tukea maksetaan 250 miljoonaa euroa. Se on järkyttävän suuri summa yhdelle energiantuotantomuodolle, olkoonkin sitten uusiutuva. Tilanne ei parane lähivuosien aikana, vaan itse asiassa se heikkenee merkittävästi. Korkeimmillaan meillä tulee olemaan tuulivoiman tukeminen 2023—2024, silloin puhutaan jostain 350 miljoonan euron tuesta. Tämän jälkeen se lähtee kyllä sitten laskemaan sen vuoksi, että uusia ei ole otettu mukaan, ja muistaakseni tämä nykyinen syöttötariffijärjestelmä ja sen tukeminen päättyvät sitten kokonaan 2029.

Mistä nyt tässä kiinteistöveron muutoksessa on kysymys? Silloin kun todettiin hallitusneuvotteluissa 2015, että me emme pysty vain leikkaamaan tätä tukea sopimuksista, jotka on näitten yritysten kanssa tehty, vaan perustuslain omaisuudensuojan vuoksi niistä joudutaan pitämään kiinni, niin silloin kyllä perattiin tämän tuulivoiman muut mahdolliset tukimuodot ja sitten huomattiin, että on tämä käytännössä alempi kiinteistövero tuulivoimayhtiöille. Siksi tähän haluttiin silloin puuttua ja tuoda tämä tasa-arvoiseen asemaan muiden energiantuotantomallien ja niiden kiinteistöveron kanssa.

16.10 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tein elokuussa 2015 tätä asiaa koskevan kirjallisen kysymyksen siitä epäkohdasta, joka mielestäni nimenomaan kuntien näkökulmasta tuulivoiman verotukseen on liittynyt. Onkin hienoa, että tämä asia on edennyt tässä vaiheessa ja hallitus on antanut siitä esityksen. Nimittäin tuulivoima on uusiutuvaa, päästötöntä, kotimaista energiaa ja kuntia on kuitenkin pyritty jo vuosien ajan kannustamaan tuulivoiman rakentamiseen. Kuitenkin, ehkä katsojan mielipiteistä riippuen, tuulivoimaan sisältyy aina jonkinlaisia maisema- ja meluhaittoja ja ne jäävät sinne paikallisesti, joten mielestäni on täysin kohtuullista, että tuulivoimaan investoineet kunnat saavat tuulivoimasta kiinteistöveron muodossa kompensatiota ja nyt hieman korkeampaa kompensatiota, kun tuulilaitos astuu voimalaitosverotuksen piiriin. [Kaj Turunen: Ei se ole kompensatiota, se on kiinteistövero!] — Kompensatiota siitä, että kuntaan rakennetaan tuulivoimaa.

Tähän asti laissa on ollut jossain määrin kuollut kirjain tuulivoimayksikön nimellistehon osalta 10 megavolttiampeerin. Sen kokoisia yksittäisiä myllyjähän ei ole käytännössä olemassa. Se ongelma tällä lakiesityksellä pystytään korjaamaan, kuten tuossa talousvaliokunnan puheenjohtaja mainitsi, niin, että yhden liityntäpisteen kautta useampi mylly pystytään laskemaan sen 10 megavolttiampeerin piiriin ja silloin se tulee ylittymään ja tuulivoimaa pystytään verottamaan puistokohtaisesti. Tätä kautta kuntaan jää sitten enemmän veroeuroja kuntalaisten palveluiden parhaaksi.

Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että me tarvitsemme uusiutuvaa energiaa. Sitä tarvitaan paljon lisää, ja Suomi astuu aikaan, jossa fossiilisista polttoaineista päästään irti. Hallitusohjelmassakin on yksi tavoite sen suhteen: Suomi saavuttaa vuoden 2020 ilmastotavoitteet jo vaalikauden aikana, ja fossiilista tuontienergiaa korvataan enenevässä määrin kotimaisella puhtaalla uusiutuvalla energialla. Kivihiilestä tehdään kielto, tuontiöljy puolitetaan. Toivottavasti ajan saatossa päästään öljystä kokonaan irti.

Mielestäni on oikeus ja kohtuus, että kunnat, jotka ovat kuitenkin aktiivisesti olleet kantamassa kortensa kekoon uusiutuvan energian saamiseksi, kaavoittaneet tuulivoima-alueita, saavat siitä myös ansaitun korvauksen. Monille pienille kunnille, etenkin Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa, jossa on paljon tuulivoimaa, tällä on erittäin suuri merkitys. Omassa kotimaakunnassani suurimpien kuntien joukossa, joita tämä palvelee, ovat esimerkiksi sellaiset kunnat kuin Simo, Kemi, Tornio, Sodankylä ja Tervola. On arveltu, että esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

Simon kohdalla yhden kunnallisveroprosenttiyksikön nosto tuo noin 450 000 euroa kunnan kukkaraan. Tällä pystyisi tulemaan enemmän. Elikkä nämä ovat pienille kunnille erittäin suuria asioita, joilla on suora heijastus kuntalaisten saamiin palveluihin, oli kysymys sitten kirjastoista tai peruskouluista tai hoitajien määrästä. Naapurimaakunnassakin esimerkiksi Ii ja Kalajoki kyllä tulevat saamaan tästä varsin mukavat hyödyt.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla huomasin, että Lappeenrannan teknillinen yliopisto oli julkaissut tutkimuksen, jossa tuulisähkö on halvin tapa tuottaa sähköä. Itse tuulimylly on kallis rakennelma, mutta se on kuitenkin varsin helppo pitää kunnossa. Ei ole mitään epäilystä siitä, mihin suuntaan maailman energiamarkkinat ja maailman sähkömarkkinat ovat menossa. Suomessa tuulivoiman osuus on erittäin pieni kansallisesti. Toivottavasti tämä rohkaisisi lisärakentamiseen. Myös varsin antelias syöttötariffi aikanaan tehtiin silloisen parhaan tiedon valossa, kun oletettiin, että sähkön hinta olisi korkeampi. Vastaavallaisia mekanismeja on ollut käytössä myös muualla Euroopassa, jossa ylisuurta tukea on pystytty keräämään takaisin ja laittamaan se hyöty veronmaksajien palveluiden turvaamiseen. Niinpä mielestäni on erittäin hieno asia, että tällainen hallituksen esitys nyt on tullut, ja toivottavasti se etenee eduskunnassa. Kritiikkiä huomasin tuosta tulleen esimerkiksi Energiatieteiden tutkimuskeskuksesta ja Elinkeinoelämän keskusliitolta sen suhteen, että verotuksellisesti joudutaan nyt vaikeampaan asemaan, mutta minun mielestäni tämä kyllä ennen kaikkea tukee kuntia uusiutuvan energian rakentamisessa.

16.15 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Pohdin tätä esitystä. Minusta tässä on hyviä puolia se, että kunnille on mahdollisuus tulla lisää verotuloja, mutta toisaalta sitten yhtiöitten käytäntö on ollut aina vähän semmoinen huono puoli, tuommoiset veronkorotukset tahtovat siirtyä laskuun. Tässä kesällä jouduin selvittämään erään vanhuksen sähkölaskua, mitä se sisältää. Sen laskun suuruus oli 75 euroa. Siitä noin 7 euroa oli sähkönkulutusta. Kaikki muut ovat taksoja, siirtotaksoja ja verotusta, mitkä sisältyvät siihen laskuun. Siihen nähden jäin pohtimaan tätä tilannetta, mihinkä tässä ollaan ajautumassa. Kun tämä nostaa näitä kuluja tälle yhtiölle, joka tekee hirmu hyviä voittoja näistä verohelpotuksista johtuen, niin minä toivon hartaasti, että kun valiokunnassa mietitään tätä asiaa eteenpäin, löydetäisiin semmoinen keino, etteivät nämä ainakaan kuluttajahintaa nosta enää. [Välihuutoja] — Niin. — Mutta kuitenkin, kun miettii tätä meidän sähköhinnoittelurakennetta, minä toivoisin, että jossakin vaiheessa otettaisiin sekin käsittelyyn, että kun tällainen sähkön säästäminen on yksi meidän energiataloudessa tarvittavia toimenpiteitä, jotta kulutus ei kasvaisi, niin tämä nykyinen järjestelmä ei suosi sitä energian säästämistä, koska sähkölaskun hinnassa se kulutus on niin pieni osa sitä laskua. Toivoisin, että tällaisinkin vaihtoehtona siellä mietittäisiin ja vietäisiin eteenpäin niillä pohjilla, jotta tämä menisi eteenpäin.

Sinänsä tuulivoima, aivan oikein, on puhdasta energiaa. Se parantaa meidän ilmastostrategiamme lähtökohtia erittäin hyvin, ja on siinä mielessä kannatettavaa, että käytettäisiin enemmän tuulivoimaa ja rakennettaisiin tuulivoimaa, mutta nämä ylimääräiset verohelpotukset voisivat joutaa pois.

16.17 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää siis kiinteistöverolakiin muutosta, jolla tuulipuistot — tarkemmin sanottuna yhden liityntäpisteen kautta verkkoon liitetyt tuulimyllyt, joiden yhteisteho on yli 10 megavolttiampeeria — tulisivat voimalaitosten kiinteistöveron piiriin. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Tämän kiinteistöve-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

ron maksimi on 3,1 prosenttia, kun yleinen kiinteistövero on noin 1,8 prosenttia maksimis-
saan.

Tuulivoimaloiden kiinteistövero-kohteluun on viime vuosina kohdistettu kritiikkiä useis-
ta eri näkökulmista. Kunnille tuulivoimaloista kertyvän kiinteistöveron määrän kasvatta-
mista on pidetty perusteltuna myös siitä näkökulmasta, että näin voitaisiin kannustaa kun-
tia kaavoittamaan alueita tuulivoimarakentamiseen ja siten edistää tuulivoiman lisäraken-
tamista. Toisaalta tuulivoiman kustannusten kasvattaminen heikentää tuulivoiman kannat-
tavuutta ja saattaa hidastaa uuden tuotantokapasiteetin rakentamista sitä kautta. Syöttöta-
riffin piirissä oleville voimaloille veronkorotus ei varmaan olisi paha. Voitot ja myös mak-
settava yhteisövero tosin pienenisivät jonkin verran.

Tätä esitystä perustellaan myös eri energiantuotantomuotojen saattamisella yhdenver-
taiseen asemaan, samalle viivalle keskenään. Sehän on kaunis ajatus, mutta tämä esityshän
ei asiaa vielä suoriltaan ratkaisisi, nimittäin Suomessa tuetaan esimerkiksi fossiilista ener-
giaa varsin avokätisesti, joskin usein välillisesti. Jos tätä tavoitetta haluttaisiin siis tukea,
pitäisi saastuttavien energiamuotojen välilliset tuet käydä läpi. Eri energiamuotojen saatta-
minen samalle viivalle edellyttää siis paljon laajempia toimia, enkä itse aloittaisi suoril-
taan tuulivoimasta vaan niistä fossiilisista. Jos uusiutuvat saataisiin samalle viivalle näi-
den kanssa, olisi tilanne hyvin erilainen markkinoillakin.

On myös todennäköistä, että jos ja kun jatkossa siirrytään uusiutuvan energian tarjous-
kilpailumalliin, korotettu kiinteistövero vyörytetäisiin mahdollisesti tarjoushintoihin, jo-
ten sen, minkä kunta voittaa, voisi valtio joutua maksamaan. Samalla tuulivoiman kilpai-
lukyky verrattuna esimerkiksi CHP-laitoksissa tuotettavaan biosähköön heikkenisi.

Hallituksen esityksestä ovat kriittisesti lausuneet muun muassa TEM, EK, Energiateol-
lisuus ja Tuulivoimayhdistys. Tämän esityksen kannattajia ovat muun muassa MTK, tuu-
livoimakunnat, Kuntaliitto ja Veronmaksajain Keskusliitto. Vastustajien perusteissa mai-
nitaan yllä mainittujen lisäksi se, että korotettu vero hidastaisi markkinaehtoisen tuulivoi-
man lisääntymistä ja vaarantaisi sitä kautta ilmastotavoitteita, muun muassa uusiutuvan
energian tavoitteitamme vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi nostettu vero voisi kannustaa ra-
kentamaan epätarkoituksenmukaisen pieniä tuulipuistoja, jotta ne jäisivät alle 10 MVA:n
verorajan.

Vaikka hallituksen esityksellä on siis ymmärrettäviä ja hyviäkin perusteita, on silti han-
kalaa tukea sitä suoraan vielä tässä vaiheessa. Lopullisen kantamme muodostamme kuul-
tuamme asiantuntijoita valiokunnissa. Tärkeintä on, että edistämme kestäväää energiapoli-
tiikkaa ja ilmastopolitiikkaa koko yhteiskunnassa.

16.21 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Verojaostossa tämän esityksen
käsittely jo tänään ensi kuulemalla alkoikin. Siellä todella oli muun muassa Kuntaliitto asi-
antuntijana, oli myöskin TEM asiantuntijana, ja tulin siihen käsitykseen kyllä, että TEM ei
vastusta hallituksen esitystä. Voin lausua joitain kriittisiä havaintoja jossain vaiheessa.

Kuntaliitto, muun muassa siis, ja paikalliset kunnat kannattavat tämän kiinteistövero-
lain muuttamista siten, että vesivoimalaitoksen kiinteistöveroprosenttia sovelletaan sellai-
seen voimalakokonaisuuteen, joka liittyy sähköverkkoon yhteisen liittymäpisteen kautta
— puhutaan puihamallista — ja tämän kokonaisuuden nimellisteho ylittää 10 megavolt-
tiampeeria. Voidaan sanoa, että tämän muutoksen myötä eri sähköntuotantomuotojen ve-
rokohtelu kiinteistöverotuksessa on neutraalimpaa ja voimalaitosten sijaintikunta saa, niin

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

kuin täällä on todettu, oikeudenmukaisemman kompensaation voimalaitoksen haittavaikutuksista.

Käytännössä muutos siis koskisi lähinnä tuulivoimapuistoja, jotka jatkossa katsottaisiin yhdeksi voimalaitoskokonaisuudeksi. Ja todella tämä kiinteistöverojen muutos kannustaa kuntia edistämään tuulivoiman hyväksyttävyyttä paikallisesti ja mahdollistaa sijaintikunnalle vakaita kiinteistöverotuloja. Myöskin on huomattava, että tuulivoimalan alueelle tuomien verojen määrä on alhainen verrattuna muihin voimalaitoksiin, kiinteistöverotus kun ei koske rakennelman koneita ja kalustoa, jotka muodostavat merkittävän osan tuulivoiman rakentamiskustannuksista.

Tässä tämä määrittely liittymispisteen kautta on ehkä ainoa mahdollinen. Siinä mielessä tämä lakiteknisesti, arvoisa puhemies, on toimiva, ja todella myöskin Veronmaksajain Keskusliitto, maataloustuottajat ja eräät muut ovat esitystä kannattaneet, joskin se on saanut kriittisiäkin huomioita osakseen.

16.23 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys on mielestäni sellainen, joka vastaa hyvin tavallisten ihmisten ja suomalaisten oikeudenmukaisuuden tunnetta ja sopii siihen. Tässähän sinänsä, jos hallituksen esitystä lukee, hyvin teknisessä lakiesityksessä on kysymys käytännössä siitä, että niille kunnille, joissa on energian tuotantoa, tällä kertaa tuulienergian, tuulivoiman, tuotantoa, näille tuottajakunnille, joissa ne eri vaikutukset ilmenevät, tulee vähän enemmän tuloja. Tämä on sellainen asia, mitä kunnissa, joihin on jo tullut paljon tuulivoimaloita tai on tulossa isoja tuulipuistoja, odotetaan sekä kuntalaisten taholta että sitten itse kunnankin taholta.

Arvoisa puhemies! Itse olen aina suhtautunut myönteisesti tuulivoimaan ja suhtaudun edelleenkin siihen myönteisesti. Kuitenkaan mikään energiantuotantomuoto ei ole täysin ongelmaton. Näin ei koskaan ole, aina ilmenee erilaisia vaikutuksia ympäristölle ja myös ihmisyhteisölle. Näin on myöskin tuulivoimassa, tiettyjä maisema- ja äänivaikutuksia siitä seuraa. Viime vuosina tuulivoiman haitoista ja tuulivoiman uhista ihmisille ja myöskin koti- ja tuotantoeläimille on puhuttu entistä enemmän. Siksi mielestäni on erittäin tärkeää, että ne alueet, missä tätä taakkaa ja näitä vaikutuksia tuulienergiasta tulee, saavat sitten myös taloudellista hyötyä ja taloudellista kompensaatiota suoraan näissä kunnissa ja näillä alueilla.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin energiaa täytyy tuottaa, ja varmasti kaikki toivomme täällä eduskunnassa, että uusiutuvan energian tuotanto lisääntyy. Tilanne on vain se, että sähkö ei tule pelkästään töpselistä vaan jossakin se täytyy myöskin tehdä.

Haluan myös yhtyä edustaja Kulmunin ja edustaja Ala-Nissilän erittäin hyviin huomioihin, ja toivottavasti tämäkin esitys käsitellään sille kuuluvalla työllä ja arvokkuudella valiokunnassa ja jaostossa.

16.25 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Todellakin Lappeenrannan teknillisen yliopiston tuoreen tutkimuksen mukaan maatuulivoima on uusinvestoinneissa edullisin energiantuotantomuoto ilman tukiakin. Tuulivoiman kustannus on 41,40 euroa megawattitunnilta. Seuraavaksi edullisin on uusi ydinvoima, jonka tuotantokustannus on 42,40—55,40 euroa megawattitunnilta.

Vaikka tuulivoima onkin edullisin uusi tuotantomuoto, ei uusinvestointeja synny ilman tukea sähkön matalan hinnan ja ennustamattoman poliittisen ympäristön vuoksi. Vanha, nyt suljettava tuulivoimatuki on ollut yliantelias, eli sen päättäminen on perusteltua. Kui-

tenkin uusi, parempi ja kohtuullisempi tuki tarvitaan, jotta investointeja ylipäätään syntyy. Ja uusinvestointeja päästöttömään energiaan on pakko tulla, jos haluamme saavuttaa päästövähennystavoitteet ja Pariisin ilmastositomuksen tavoitteet ja pysäyttää ilmastomuutoksen. Uutta tukea tarvitaan varsinkin sen takia, että päästökauppa ei tällä hetkellä toimi eikä riittävästi ohjaa investointeja päästöttömiin lähteisiin ja fossiilisia polttoaineita myös tuetaan Suomessa ja muualla Euroopassa runsaasti.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on laskettu nyt suljettavan tuen perusteella. On kuitenkin pidettävä huolta, ettei jatkossa nykyisen, ylikompensoivan tuen ulkopuolelle rakennettavien uusien tuulivoimaloiden rakentaminen tyssää verorasitukseen tai tule kannattamattomaksi, koska investointeja tarvitaan. Toisaalta tämä esitys voi lisätä tuulivoimatuotantoa, jos se lisää tuulivoiman paikallista hyväksyttävyyttä ja sitä kautta lisää tuulivoimainvestointeja. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä pohditaan näitä molempia puolia — sekä mahdollista investointien vähenemistä verojen seurauksena että mahdollista investointien lisääntymistä verojen seurauksena — siitä näkökulmasta, että uusia päästöttömiä investointeja Suomeen tarvitaan, ja toisaalta siitä näkökulmasta, että kunnat ovat niitä valmiita alueilleen ottamaan.

16.27 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys ansaitsee kyllä kiitoksen. Mielestäni on erittäin hyvä asia, että tätä tuulivoimalaitosten kiinteistöveroä tällä tavalla laajennetaan — ei pelkästään sen takia, että sillä ikään kuin tuodaan hyötyä niihin kuntiin ja niille alueille, missä se tuulivoima tiettyjä haittoja, maisema- ynnä muuta haittoja, aiheuttaa. Sen vuoksi on tärkeätä, että tämä luodaan, mutta myöskin sen takia, että tuulivoimalaitosten rakentamisen halukkuutta ja halukkuutta kaavoittaa tuulivoimapuistoja lisätään eri puolilla Suomea ja Suomen kunnissa.

Nyt sellaisissa maissa kuin vaikkapa Tanska, jossa on merkittävästi enemmän tuulivoimakapasiteettia kuin Suomessa, lähdettiin aikanaan laajentamaan tätä tuulivoiman tuotantoa julkisin toimenpitein. Siellä otettiin paremmin yhteisöt, kunnat, jopa kyläyhteisöt, mukaan näiden voimalaitosten rakentamiseen ja jakamaan myöskin sitä taloudellista hyötyä, mitä tästä energian tuottamisesta tulee. Mielestäni on tärkeää, että tällä tavalla puretaan niitä esteitä, niitä asenne-esteitä ja muita esteitä, mitä kunnissa on näiden tuulivoima-alueiden rakentamiselle ja sopivien alueiden kaavoittamiselle.

Mutta totean vielä myöskin sen, että on ihan oikein, että niille alueille, missä energiaä tiettyillä muodoilla tuotetaan ja niitä tiettyjä haittoja niistä aiheutuu, myöskin jää osa siitä taloudellisesta hyödystä ja hyvästä, mitä tämä kyseinen energiantuotanto liiketoimintana tuottaa.

16.29 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies ja salissa vielä olevat! Perussuomalaiset katsovat, että se, että nämä tuotantolaitokset saatetaan saman kiinteistöveron alaisuuteen, on hyvä asia.

Tuossa keskustelussa keskustan edustaja Kurvinen, joka valitettavasti juuri poistui, otti esille sen, että tästä tulee hyötyä ja kompensatiota kunnille, mikä on totta, mutta tässä keskustelussa unohtuu se, minkä kuitenkin jotkut nostivat esille: ympäristö ja infraäänivaikutukset ihmisille. Se, että kunnat saavat kompensatiota tuulivoimasta, ei tietysti korvaa niitä ongelmia, joita joillekin ihmisille on aiheutunut terveysvaikutusten vuoksi. Itsekin haluan lisätä uusiutuvia energiamuotoja, mutta kaikessa uudessa pitää aina muistaa se, että meille voi tulla terveyshaittoja. Meillä on kuitenkin perustuslaissakin turvattu oikeus ter-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

veelliseen ympäristöön. Perussuomalaiset ottivat tämän asian vakavasti, ja viime syksynä itsekin henkilökohtaisesti tapasin tuulivoiman kanssa paljon tekemisissä olleita kansalaisia, muun muassa Merikarvialta, ja kun lähdin siihen tilanteeseen, niin ensin ajattelin, että mistähän tässä nyt on oikein kysymys ja onko tämä tottakaan. Kuuntelin perheiden tarinoita lasten sairastumisista, oudoista oireista ja siitä, että he olivat joutuneet muuttamaan pois kotoaan. Eräskin perhe Merikarvialta on tällä hetkellä sellaisessa tilanteessa, että heillä on uusi talo tyhjiillään, ja jos he palaavat sinne lastensa kanssa, tämän tuulivoimapuiston lähelle, niin koko perhe oireilee. On tietysti esitetty sitäkin, että kysymys on varmaan siitä, että nämä henkilöt kuvittelevat erilaisia sairauksia. Minusta se on aika tökeröä ja oikeastaan törkeää mennä näin väittämään. Esimerkiksi heidän perheensä lapsi, joka oli vauvainen silloin, oireili, ja voisin väittää, että vauvojen on varmaan hirveän vaikea teeskennellä oireita vanhempien käskystä.

Haluaisin vielä herättää keskustelua tässä salissa ja julkisuudessa siitä, että perussuomalaisten vaatimuksesta TEM teetti tutkimuksia näistä infraäänistä ja siellä oli tilanne se, että todettiin, että suoranaista terveyshaittoista ei ole toistaiseksi tieteellistä näyttöä, mutta lisätutkimusten tekemistä pitkäaikaisista terveysvaikutuksista perusteltiin, ja tietojeni mukaan pitäisi olla tulossa vielä jonkinlainen lisäselvitys. Kun täällä ei nyt ole hallituksen edustajia montaa, niin teiltä, edustaja Turunen, kysyisin, jos pystytte vastaamaan: onko teillä tietoa, onko hallitus viemässä eteenpäin tätä selvitystä? Tämä on todellinen huoli, ja me perussuomalaiset olemme ottaneet tämän vakavasti. Me olimme kesäkokouksessa Hyvinkäällä, kotikaupungissani, ja siellä keskustelimme tästä paljon, ja samoin puoluekokouksessa meillä oli Tuulivoima-kansalaisyhdistyksestä ihmisiä, jotka kiittivät perussuomalaisia siitä, että heidät on otettu vakavasti. Siksi toivon, että muutkin puolueet ottavat tämän asian vakavasti. Tämä tuli julkisuuteen osittain myös siksi, että oli tutkittu eläimiä muualla maailmassa, muun muassa lepakoita, ja siitä sitten tietysti tämä lepakkoasia nostettiin esille ja unohdettiin ne sairastuneet ja kärsivät ihmiset. Toivon eduskuntaryhmiltä kiinnostusta tähän asiaan.

Mutta tähän itse hallituksen esitykseen. Sinänsä on ihan hyvä, että kunnat saavat myös kompensatiota, mutta se ei kyllä auta niitten yksittäisten ihmisten tilanteeseen mitään, koska tuulivoimapuistoja on paljon ja näiden vaikutusalueella on satojatuhansia ihmisiä. Se on sama kuin minkä tahansa altistumisen kanssa, että kaikki eivät oireile eivätkä altistu, mutta niillä, jotka altistuvat, elämä on täydellinen katastrofi, koska omaisuus on ehkä siellä talossa, asutaan vuokralla ja on pysyviä terveyshaittoja, tai sitten on niin, että ne haitat kyllä poistuvat, jos poistut siltä vaikutusalueelta. Mutta jokainen ymmärtää, että jos se talo on siellä, sitä ei esimerkiksi tuulivoimayhtiö lunasta — mitä sitten teet? — niin kyllä se on hirveä tilanne. Kehotan teitä kaikkia tapaamaan näitä ihmisiä, se on vakava ongelma. — Kiitos. [Hanna Halmeenpää pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Maria Lohela: Tässä on niin vähän näitä puheenvuoroja listalla, että käydään keskustelua nyt niiden kautta.

16.34 Kaj Turunen si: Arvoisa puhemies! Tulin tähän pöytäkirjaan kuitenkin. Voi olla, että 2 minuuttia ei ihan riitä, mutta en ehkä 5:täkään kyllä puhu.

Tässä nyt on käytetty monta kertaa sanaa "kompensatio", mutta tässä pitää nyt muistaa, että tässä hallituksen esityksessä ei ole kysymys mistään kompensatiosta eli siitä, että kunnat saisivat jotain kompensatiota siitä, että tuulivoimaa rakennetaan kunnan alueelle,

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

ei ei. Ei ollut kysymys kompensatiosta, vaan kysymys on kiinteistöverosta — ihan arkinen asia, kiinteistövero. Tässä hallituksen esityksessä nyt tuulivoimarakentaminen tulee normaalin voimalaitoskiinteistöveron piiriin, joka on korkeampi kuin tämä yleinen kiinteistövero kunnissa. Kunnat itse päättävät kiinteistöveroprosentistaan, yleinen kiinteistövero on maksimissaan se 1,8 prosenttia, ja voimalaitoksille kiinteistövero on 3,1 maksimissaan. Ja tämäkään ei tarkoita sitä, että kaikki tuulivoimamyyllyt tulisivat tämän korkeamman eli voimalaitoskiinteistöveron piiriin, vaan ainoastaan siinä tapauksessa, jos tällaiset yhteen kytketyt tuulivoimalat, joissa on yksi syöttöputki valtakunnan verkkoon, ylittävät sen 10 megavoltiampeeria. Kun käytännössä tällä hetkellä tuulivoimamyyllyt ovat olleet tämän yleisen, alemman, prosentin piirissä, niin nyt nämä puistot, jotka ylittävät tämän rajan, 10 megavoltiampeeria, ja joilla on se yksi syöttökaapeli valtakunnan verkkoon, tulevat tämän yleisemmän kiinteistöveron piiriin. Minkäänlaisesta kompensatiosta ei voi puhua. Kompensatio on aina korvaus jostain haitasta, ja tässä ei ole kysymys kompensatiosta. Tässä on kysymys — vielä kerran — yksinkertaisesti siitä, että tuulivoimalla tuotetut energiat ja niihin liittyvät kiinteistöt tulevat voimalaitoskiinteistöveron piiriin, missä kaikki muulla tavalla tuotetut energiat ja niihin liittyvät kiinteistöt ovat olleet jo aikaisemmin. Eli ei ole kysymys myöskään mistään rangaistusverosta, vaan tässä minun mielestäni yksi tukimuoto poistetaan tuulivoimalta ja tuodaan tuulivoima tasavertaiseen asemaan muitten tuotantomuotojen kanssa.

Sitten edustaja Parviainen sanoi tässä omassa puheenvuorossaan siitä, että tämä hallituksen esitys voi johtaa pienempien puistojen rakentamiseen, missä tämä 10 megavoltiampeeria ei ylity. Minun mielestäni se on erittäin hyvä juttu, jos tämä johtaa siihen, koska tällaiset massiiviset, isot tuulivoimapuistot ovat paljon merkityksellisemmin pilaamassa maisemaa, tulee niitä äänihaittoja ja näinpäin pois. Eli jos pysytään tuon rajan alapuolella, se käytännössä tarkoittaa sitä, että siellä on 3—5 myllyä, ja kun ne on keskitetty puistoksi, minun mielestäni sekin voi olla maisemahaitta.

Toisaalta Parviainen omassa puheenvuorossaan sanoi sitten, että mitä jos se, kun uusiutuvan energian tukimuodot tulevat jatkossa tarjouskilpailun kautta, johtaa siihen, että sitten tämä tuulivoimalle tuleva tavallaan lisärasite, joka tästä nyt muodostuu aikaisempaan nähden, siirtyy tarjouskilpailussa hintoihin. Minun mielestäni sekin on hyvä juttu, ei se ainakaan huono juttu ole siinä mielessä, että silloin tarjouskilpailussa eri uusiutuvan energian tuotantomuodot ovat samalla viivalla, on tasa-arvoisempaa silloin olla tarjouskilpailussa mukana, kun ei ole piilotuksia siellä mukana. Eli eivät nämä ole huonoja juttuja ollenkaan, nämä ovat hyviä juttuja.

Sitten edustaja Semi sanoi tästä, että miten nämä kulut sitten mahdollisesti, että mitä jos nämä siirtyvät kuluttajahintoihin. Tällaista vaaraa ei kuitenkaan ole. Tässä on kuitenkin energiantuottaja, joka myy valtakunnan verkkoon, se menee sähkömarkkinoitten määräämillä hinnoilla, ja nehan luonnollisesti vaihtelevat. Tällä ei ole mitään sellaista merkitystä, että nämä menisivät suoraan kuluttajahintoihin.

Ja sitten edustaja Meri kysyi tästä selvityksestä. Minulla ei ole tällä hetkellä nyt siihen vastausta, en osaa sanoa muuta kuin sen osalta, ollaanko tästä tekemässä lisäselvitystä, sitä tarkempaa selvitystä: jos hallitus on tällaisen luvannut, niin silloinhan se kyllä tehdään. Mutta minä olen itse henkilökohtaisesti sitä mieltä, että minä kannatan uusiutuvan energian tuotantoa eri muodoissaan, myöskin tuulivoimaa, aurinkoenergiaa, mutta minä en pidä siitä, että yhteiskunnan verovarolla massiivisesti tuetaan jotain tiettyä energiamuotoa. Ja sitten taas toisaalta en kiistä millään tavalla myöskään niitä ongelmia, mitkä liittyvät tuu-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

livoimaan, ja minun mielestäni on tärkeää selvittää ne, nimenomaan ääneen liittyviä asioita. Meillä on esimerkkejä, nyt viime päivien uutisista Kuubasta esimerkiksi, joissa semmoisella äänellä on ilmeisesti tehty kokeita tai tämmöisiä, jotka ovat sairastuttaneet ihmisiä ja joista ei ole mitään todisteita eikä muuta, mutta on oletusarvo siitä, että jollain tämmöisellä matalataajuisella äänellä nämä on tehty — uusi sodankäyntimuoto. En siis pidä yhtään mitenkään epärealistisena sitä, etteikö jostain tuulivoimatuotannosta, näistä siivistä, voisi aiheutua jotain semmoista ultraääntä, mistä me emme nyt pysty suoraan todentamaan tai todistamaan, ettei sitä olisi olemassa, enkä väheksy millään tavalla näitten ihmisten oireita. Ja pidänkin tärkeänä sitä, vaikka sitä nyt ei pystytä todistamaan, että lisäselvitys tehtäisiin.

16.41 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kaikesta energian- ja sähköntuotannosta paikalliselle tasolle jää kuitenkin aina jonkinlainen haitta, oli se maisemallista tai mitä tahansa. Meillä on pitkä historia vesivoimasta ja siitä, miten tärkeää on se, että vesivoimasta tulee kiinteistövero, voimalaitosvero niille kunnille, joille se on aiheuttanut varsin massiivisia muutoksia vaikkapa viereiseen vesistöön, kalakantoihin ja vaelluskaloihin. Minusta on aivan kohtuullista, että myös tuulivoimasta tulee veroa: silloin on se maisemahaitta, meluhaitta, mikä tahansa, mutta myös paikallisilla ihmisillä täytyy olla se "kompensatiohyötynä" — minä käytän edelleenkin tätä sanaa — siitä, mitä sinne paikallisesti jää, vaikka kysymyksessä ei tietenkään olekaan mikään kompensatiojärjestelmä vaan ihan normaali kiinteistöveropolitiikka.

Myös monet tuulivoimayhtiöt ovat suhtautuneet tähän kiinteistöveromuutokseen aivan positiivisesti, kun olen heidän kanssaan keskustellut, koska myös he huomaavat sen, miten tärkeää on tuulivoiman yleisen hyväksyttävyyden kannalta paikallisesti, että tällainen veromuutos saataisiin aikaiseksi. Lisäksi haluan huomauttaa, että esimerkiksi Energiavirasto näkee, että sähköntuottajille tällä on vain vähäisiä kuluja olemassa, joten he kannattavat tätä veromuutosta. Ainoa, joka tätä vastustaa, on sitten suurpääoma.

Vielä ehkä kollegoille siellä vihreissä haluaisin huomauttaa, että ainakin puolueen puheenjohtajan suulla vielä viime kesänä ja syksyllä olitte tukemassa sitä, että tuulivoimasta pitäisi jäädä kiinteistöveroon suurempi osuus sinne paikallisesti. Toivon, että mahdollisesti myös sitten valiokuntakäsittelyn jälkeen puolueen linja on edelleen samankaltainen kuin edellisen puheenjohtajan aikana tässä asiassa.

16.43 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsitellyssä on siis hallituksen esitys, jossa ehdotetaan pienten vesi- ja tuulivoimaloiden asettamista pienvoimaloita koskevan kiinteistöverosäännöksen piiriin, jos niiden yhteisen liittymispisteen kautta sähköverkkoon kytkettyjen voimalaitosten yhteenlaskettu nimellisteho olisi yli 10 megavoltiampeeria. Käytännössä tämän lakiesityksen myötä siis tulisivat tuulivoimapuistot voimalaitoksia koskevan kiinteistöveron piiriin. Niiden kiinteistöveroprosentti olisi enimmillään 3,1, ja se on merkittävästi yleistä kiinteistöveroprosenttia suurempi. Se toisi kunnille lisätuloja ja olisi oikeudenmukainen ratkaisu sähköenergian eri tuotantomuotojen välillä, ja tällä poistettaisiin yksi verotuki.

Arvoisa puhemies! Tuulivoiman syöttötariffi on nykyään 83,50 euroa megawattituntia kohti, mikä on erittäin antelias sähkön markkinahintaan verrattuna. Lappeenrannan teknillisen yliopiston tekemä tutkimus, johon täälläkin on viitattu, osoitti, että tuulivoiman avulla tuotetun sähköenergian tuotantokustannukset ovat alentuneet varsin merkittävästi, hie-

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

man yli 40 euroon per megawattitunti. Tämänkin tuloksen perusteella olisi erittäin hyvä päästä pikaisesti eroon veronmaksajille jo satoja miljoonia euroja maksaneesta tuulivoiman syöttötariffista ja antaa tuulivoiman kilpailla markkinaehtoisesti muiden energiantuotantomuotojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Meren esiinnostama ja perussuomalaisten vaatima tuulivoiman terveyshaittoja koskeva riippumaton ja puolueeton lisäselvitys olisi myös erityisen tarpeellinen. Nimittäin monet ihmiset tuulivoimatuotantoalueiden läheisyydessä ovat kertonut kärsivänsä pahoista terveysongelmista, ja niiden voidaan perustellusti epäillä johtuvan tuulivoimaloiden infraäänestä. Heidän huolensa onkin otettava vakavasti myös hallituksen piirissä.

16.45 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Toki nyt tässä keskustelemme kiinteistöverolain pykälämuutoksesta koskien tuulivoimaloita, mitä pidän erittäin runsaan tuulivoimarakentamisen maakunnan Pohjois-Pohjanmaan ja erittäin runsaan tuulivoimarakentamisen kunnankin edustajana tietysti erittäin tärkeänä.

Kun edustaja Meri otti esille tuulivoimapaikkakuntien alueella asuvien ihmisten subjektiiviset kokemukset tuulivoimarakentamisesta ja niiden voimaloiden käytöstä ja pyysi tässä ryhmiltä vakavaa suhtautumista asiaan, haluan siihen kommentoida, että suhtaudun ja suhtaudumme vihreässä eduskuntaryhmässä aiheeseen vakavasti ja siinäkin mielessä asianmukaisesti, että haluamme yleisenä ja tätäkin asiaa koskevana periaatteena pidettävän päätöksenteon pohjaamista tieteelliseen ja tutkittuun tietoon, emmekä sillä tarkoita, että mitätöidään ihmisten omia kokemuksia. Mutta emme myöskään halua sivuuttaa sitä faktaa, että tässä hallituksen tilaamassa tuulivoiman terveyshaittojen tutkimuksessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan meillä ei tällä hetkellä ole olemassa tieteellistä näyttöä tällaisista terveyshaitoista, ja siksi jatkettakoon seuranta, tarkempia selvityksiä. En kyllä sanoisi, etteivätkö jo nyt tehdyt selvitykset olisi riippumattoman ja luotettavan tieteellisen tahon suorittamia. Mutta ennen kuin tehdään täällä tai muuallakaan ankkuroituja johtopäätöksiä aiheesta, niin odotettakoon tutkittua ja tieteellistä tietoa.

16.47 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vihreät tosiaan suhtautuvat tähän asiaan aivan avoimesti, ja me tosiaan teemme sitten lopullisen päätöksen ryhmänä siinä kohtaa, kun valiokuntakäsittely on asiantuntijoiden johdolla käyty. Tosiaan esimerkiksi tuulivoimakunnillehan tämä uudistus on varsin tärkeä, mitä ei pidä lähteä kiistämään, ja me kaikki varmasti allekirjoitamme sen tavoitteen, että me haluamme, että Suomeen saisi mahdollisimman ketterästi rakennettua uusiutuvia energiamuotoja siten, että ne olisivat myös niiden kuntien etu, jonne niitä rakennetaan — tai ainakin uskoisin, että suurin osa eduskunnasta ajattelee näin.

Edustaja Turunen kommentoi — vaikka hän jo poistuikin, niin vastaan silti — minun kommentointiani pienemmistä tuulipuistoista, että johtaako tämä nyt siihen, että rakennetaan sitten pienempiä yksiköitä. Sekin voi olla tietyllä tavalla positiivinen puoli, se voi mahdollistaa sen, että kunnat voivat ketterämmin sallia tuulivoiman rakentamisen. Mutta sitten toisaalta se tarkoittaa myös sitä, että tuulivoimaa on useammassa paikassa, ja siinä on sitten omat kysymyksensä. Kunhan tämä ei johtaisi epäterveyseen osaoptimointiin — se on se, mitä minä tässä takaa haen.

Myöskin kun me puhumme välillisistä verotuista ja suoristakin verotuista ja niiden purkamisesta ja siitä, että saatamme eri energiamuotoja samalle viivalle keskenään, niin minä

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

painotan siis sitä ja halusin korostaa puheenvuorossani sitä, että jos tällaista tarkastelua halutaan tehdä, niin sen pitää koskea myös fossiilista energiaa ja sen välillisiä tukia. On aivan selvää, että energiamarkkinat toimivat paremmin silloin, kun kaikki ovat samalla viivalla, ja uskon, että myös kestävä kehitys hyötyy siitä, jos saamme eri energiamuodot samalle viivalle. Kuitenkin jos lähtökohdaksi otetaan se, että tuulivoimatukiin kajotaan ensin ja sitten ei anneta lupausta siitä, mitä tehdään fossiilisille, niin tässä kohtaa saattaa syntyä epäsuhtaa, joka ei johdakaan yhdenvertaisuuteen. Eli toivon, että uusiutuviin energiamuotoihin myönteisesti suhtautuvat hallituspuolueiden edustajat pitävät tätä asiaa esillä.

16.49 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan tieteelliseen tutkimukseen tulee ja pitää voida perustaa asioita, mutta meiltä puuttuu selkeästi pitkävaikutteisten terveysvaikutusten selvittäminen infraäänestä. Ehkä kehotan myös erilaisia puolueita tutustumaan ja haastattelemaan näitä ihmisiä. Niin kuin tuossa esimerkissäni yritin kertoa, välttämättä ei ole mikään subjektiivinen kokemus se, että juuri kävelemään oppinut vauva kävelee tällä tavalla. [Puhuja pitelee korviaan] Hän ei varmaankaan ole matkinut sitä mistään, ja se ei ole varmaankaan mikään plasebovaikutus.

Haluan muistuttaa jokaista siitä, että joitakin vuosia sitten Suomessa oli aika tuntematon sairaus tämä borrelioosi. Tunnen erään ihmisen, joka kärsi borrelioosin jälkioireista, ja ensin häntä luultiin luulotautiseksi, kunnes tiede kehittyi ja huomattiin se, että oli aiheutunut sellaisia hermostollisia vaurioita, jotka vaikuttivat hänen motoriikkaansa. Vaikka me emme aina tunne kaikkia syntymekanismia, niin silti me emme voi välttämättä ajatella, että tämä on vain jonkinlainen kokemus, vaan me joudumme hakemaan tieteellistä tutkimusta ja syy-yhteyksiä, ja monesti joudumme havaitsemaan, että kysymyksessä onkin diagnoosi ja sairaus. Pidetään sen takia mielemme avoimina, koska nämä tarinat ovat todella vakuuttavia ja syvällisiä, ja toivon, että jokainen ottaa haastateltavaksi muutaman tällaisen ihmisen ja käy heidän kanssaan sitä perheen tilannetta läpi. Minäkin suhtauduin skeptisesti ennen kuin minä tapasin näitä ihmisiä enemmän, myönnän sen. Mutta en suhtaudu enää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestölaskentalain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 89/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 31. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

16.51 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysymys hyvin pienen ja varmasti kaikin puolin merkityksettömän säädöksen kumoamisesta, mutta tämä on hyvä esimerkki. Aina toisinaan meille edustajille, kun liikumme tuolla kotikunnissamme,

Pöytäkirja PTK 82/2017 vp

kotiseuduillamme ja kaupunkien toreilla, tulee sellaista viestiä, että ettehan te ole nyt mitään tehneet sen byrokratian purkamisen eteen ja edelleenkin meillä on monenlaista sääntelyä ja normia ja estettä. Minusta se, että nyt poistetaan tällainenkin pieni, voisiko sanoa, reliikki tuolta meidän lainsäädännöstämme, jota ei ilmeisesti ole minun elämäni aikana, 31 vuoden aikana, käytetty kertaakaan, on kyllä viesti siitä, että ihan aidosti nyt Juha Sipilän hallitus haluaa vähentää tarpeetonta sääntelyä, niin että meillä on vain ne pelisäännöt, mitä me tarvitsemme tämän meidän yhteisen elämämmme pyörittämiseen. Varmasti, kun itsekin hallintovaliokunnassa olen, ripeästi tästä mietinnön laadimme ja jälleen kerran pikkuisen tuo Suomen Laki -opus sitten hoikistuu tämän osalta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

34. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 7.9.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.53.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen